

PIŠE BORIS PAHOR

André Gide:

„VERUJEM V VELJAVO MAJHNIH LJUDSTEV —

VERUJEM V VELJAVO
MAJHNIH ŠTEVILK“

VSTAJENJE KOT IZROČILO

Sprašujem se, zakaj ne bi spregovorili o vstajenju, ko gre za ljubezen, ki družijo člane nekega občestva, saj gre za ljubezen, ki je tako intimna, da ni samo v nas, ampak smo ta ljubezen že mi sami.

Če je namreč res, kakor poudarja Maria Montessori, da se naš značaj izoblikuje v predzavesti, ko še vsi nebogljeni ob materini ljubezni srkamo vase njene besede ob zvoku njenega glasu, potem je nedvomno vse tisto nevidno, ki se je spojilo s celicami našega telesa, naša prvinška bit, utrip ljubezni, porojen ob besedi, osnovnem elementu jezika, ki nam podarja svet. Ali, kakor je sijajno dejal veliki Dante: „Ljubim svoj jezik, ker sta se v njem ljubila moja starša, ko sta me spocela.“

A zakaj torej ta povezava besede in vstajenja?

Zato, ker smo k vsem zasedam, ki nam jih je pripravila zgodovina, nimalokrat sami pridali svoje nesposobnosti in umike, ki so pomenili zatajitev naše besede. Tako smo npr. od samega začetka pojmovali krščanstvo predvsem kot odpoved in poslušnost, potem pa kot teološko strogost in odklon nevernikov; medtem ko druge narode evangelijske resnice niso zadrževale pri živi aktivnosti in pri spoprijemu s stvarnostjo. Možem, ki so verjeli v širino in stvariteljstvo

krščanstva — Kreku in Kocbeku — je pri nas slaba predla že v njihovem lastnem taboru.

In tako so na drugi strani voditelji delavskega razreda pri nas pojmovali novi svet predvsem kot vizijo proletarskega univerzuma. Prisegali so na načela ideološke monovalentnosti, namesto da bi skrbeli v prvi vrsti za potrditev slovenske identitete. Pri tem pa so spravljali v nevarnost tako matični obstoj kakor obstoj ločenih slovenskih delov.

Na srečo doživlja krščanstvo današnjega slovenskega človeka spodbudno prenovilo; prav tako je matična družba nazadnje uvidela, da je prva vseh dolžnosti potrditev slovenske istovetnosti — slovenskega narodnega osebkka. Tistega osebkka, ki je že zdavnaj realnost, ker je mizerno propadla ohola Engels-Marksova teza, da je nemška umska in telesna sila strla slovensko bit, ki da je jetično, na smrt obsojeno narodno telo. Kljub tem rasističnim napovedim smo se namreč ne samo rešili, ampak smo danes s svojo kulturno ravnjo in svojimi vsestranskimi sposobnostmi eden izmed pomembnih faktorjev v srednjeevropskem prostoru.

Prav gotovo, v spopadu s tistimi, ki so nam stregli — in nam še strežejo — po življenju, smo doživeli težke izgube. In jih še doživljamo. Vendar je spet tudi res, da smo kljub vsemu danes marsika-

teri evropski skupnosti zgled zvestobe in vztrajanja. In ni malo pisateljev, zgodovinarjev in politikov, ki občudujejo naš edinstven življenjski odpor, tako da lahko njihovo spoštovanje strnemo v vzklik italijanskega sociologa: „Čudovit narod ste!“

Časi so težki in zato ne nasedamo ne iluzijam ne utopijam, vendar če kdaj, potem danes bolj zaupamo v prihodnost. Ker nismo sami, to namreč, kar je bilo za nas skozi stoletja tiho, ustavljensko izročilo, je postalo sedaj glasna zahteva številnih ljudstev. Poglavitno vprašanje pa je, ali bo slovenski človek tokrat znal prerasti nazorske razločke, ali bo znal najti pot pluralističnega sporazumevanja, državniškega svariteljstva.

Vprašanje je, ali se bomo znali zediniti, kjer koli živimo, v imenu jezika, ki je naša ljubezen, naš pogled na svet, naša izvornost.

In na to izvornost je namreč mislil francoski pisatelj André Gide, ko je poudarjal, da veruje v veljavo majhnih narodov.

Na izvornost, ki je naša dediščina in naš ponos. Poskerbeti pa moramo, da bomo to oboje predali mlademu rodu, zakaj samo v njem je zmeraj spet naša renesansa, zmeraj spet obnova vstajenja.

Boris Pahor

Tednikov komentar

PIŠE HUBERT MIKEL

Koroški Slovenci se bijemo za naše narodnostne pravice predvsem od trenutka, ko smo postali manjšina — od 10. oktobra 1920. Od tedaj naprej nas ločijo državne meje od matičnega naroda. Od tedaj naprej smo izpostavljeni močnemu asimilacijskemu procesu. V tem stoletju je padlo število koroških Slovencev po uradnih štetjih od približno 100.000 na malo več ko 10.000. Kako dolgo bi trajalo, da ne bo več slovenske govornice in petja ob Dravi in ob Karavankah, ni težko izračunati. Kje ste matere, ki bi pomnožile naš narod?

Danes smo v čudni situaciji, ko zagovarjamo in napenjamo vse sile, da bi rešili šolsko ureditev, ki smo jo še včeraj odklanjali. Dvojezično šolstvo, kakršno so si leta 1959 izmislili nemški nacionalci — iz groba se nam reži Steinacher. Branimo tako imenovano dvojezično šolstvo, ki že zdavnaj ni več dvojezično, temveč celo samo doprinaša svoj delež k ponemčevanju slovensko govorečih otrok.

Glejmo z malce več poguma v prihodnost. Pustimo našim slovenskim šolskim strokovnjakom v miru prediskutirati, da

S solznimi očmi smo videli samo še zamegljeno prihodnost

Takšno in podobno objokovanje naše preteklosti dosti in prevečkrat beremo in slišimo. Prevečkrat, da bi mogli treznejše in dolgoročno razmisliti o konkretnem položaju, v katerem se nahajamo. Koroški Slovenci smo imeli večkrat možnost, da si izboljšamo položaj. Bil smo pa preveč zaposleni z jokom in s samoobtoževanjem in s poskusi prepričevanja večinskega naroda, da smo vredni zgolj obžalovanja. Z solznimi očmi smo videli samo še zamegljeno prihodnost.

Imeli smo ob začetku dvajsetih let tega stoletja možnost kulturne avtonomije. Če bi od začetka bili dobro pripravljeni na ta pogajanja, bi imeli možnost doseči marsikaj. Tako smo pa več ali manj prepustili večinskim strankam, da same odločajo proti naši volji.

Lahko bi si zgradili boljšo prihodnost takoj po koncu druge svetovne vojne. Zapravljali pa smo, razen redkih primerov, preveč časa s pogledi v preteklost, in tako zamudili možnosti izrednega trenutka.

Bolje bi lahko izrabili leto 1958, ko so nam zrušili oblikovno dvojezično šolo, bili pa smo preveč užaljeni, da bi izbili vsaj to, kar je tedaj še bilo možno doseči.

najdejo za našo narodno skupnost najboljšo ureditev šolstva. Potem pa napnimo vse sile in ves še preostali ponos za dosego tega cilja. V ta namen delajmo s še večjim naporom, če nam bojo ločili otroke in nam poslali nemške asistenčne učitelje. Glede na izkušnje pa ne delajmo več enakih napač, tudi če se zdi, da smo se nanje že privadili. Parole kakor „Hočejo nam vzeti šolstvo — izrazimo svoje ogorčenje“ so upravičene, pomagajo pa nič.

Zahteva obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev je, naj se tudi sosvet ukvarja z vprašanjem šolstva.

Nemške stranke so izrazile svojo pripravljenost, da z odločitvijo počakajo na stališče sosveta, če se bo le-ta v doglednem času sestel. Torej smo sedaj mi na vrsti. Stopimo v sosvet in terjamo tudi po tej poti svoje zahteve. Vsi se zavedamo, da ta korak ne pomeni začetka in konca filozofije in ni dosežek našega cilja po enakopravnem sožitju na Koroškem. Ponujene točke pa bodo znatno izboljšale položaj koroških Slovencev. Mi sami imamo možnost, da odločimo o svoji prihodnosti. Bodimo tokrat bolj samozavestni; naš pogled naj ne bo znova zamegljen!

Parlament: Smolle nastopil proti istovetenju žrtev nacizma z NSDAP-jevci

HAIDER ZAHTEVAL ODŠKODNINO ZA ILEGALNE NACISTE

Te dni je avstrijski parlament obravnaval zakon o odškodnini za žrtve (Opferfürsorgegesetz). Žrtve nacizma dobijo po tem zakonu v letu 1988 simbolično odškodnino v višini šil. 2500,— do 5000,—.

Državni poslanec Smolle je parlamentu razložil, da Haider zahteva odškodnino, ki je namenjena za žrtve nacizma, mdr. tudi za bivše ilegalne naciste, ki so še pred priključitvi-

Učenci glavne šole v Železni Kapli, ki so prijavljeni k dvojezičnemu pouku, so prejšnji teden obiskali Naš tednik, Narodni svet, Krščansko kulturno zvezo, Mohorjevo tiskarno in Mohorjevo založbo (slika). Učence, ki sta jih vodila učiteljica Ema Jelen in učitelj Stanko Wakounig, je še posebno zanimalo, kako nastaja Naš tednik.

Namenoma?

V zadnjem „Slovenskem vestniku“ spet nadaljujejo z napadi proti Narodnemu svetu. V poročilu o krajevnih sestankih ZSO v Pliberku in Šentprimožu se čudijo izjavi predsedstva Narodnega sveta, da so na vseh naših krajevnih sestankih ljudje s pretežno večino „pozdravljali vstop v sosvet“.

Da so naši ljudje v pretežni večini za vstop v sosvet, in sicer v smislu dogovora med zastopniki koroških Slovencev in obeh ministrov dr. Neisserja in dr. Löschnaka, tega niso dokazali samo krajevni sestanki NSKS.

To sta dokazala tudi dosedanja krajevna sestanka ZSO. Tako je npr. v Pliberku le pičla manjšina odklanjala vsakršen vstop v sosvet.

Kljub temu napada (namenoma?) „Slovenski vestnik“ NSKS. Očitno se mu zdijo napadi na Narodni svet in zamolčevanje resničnih informacij bolj važni, kakor iskati skupno nastopanje...

Devinsko-nabrežinski občinski svet je na seji, ki je bila v ponedeljek, 21. marca, izvolil župana in občinski odbor. Za župana je bil potrjen Bojan Brezigar. S tem se je rešila kriza, ki je nastala pred nekaj tedni, ko so župan Brezigar in odborniki odstopili, ker je svetovalska skupina socialistične stranke glasovala proti osnutku proračuna,

Bojan Brezigar potrjen za župana

čepprav ga je tudi sama bila sooblikovala kot ena izmed treh komponent večinske koalicije.

Kakor je znano, je župan Bojan Brezigar edini slovenski župan na Tržaškem in Goriškem, ki je bil izvoljen na samostojni slovenski listi „Slovenska skupnost“. Bil je tudi že večkrat gost Kluba slovenskih občinskih odbornikov.

Janez Korenjak, pd. Jančič, umrl

V torek zjutraj, 29. marca 1988, se je raznesla žalostna vest, da je v celovški bolnici preminil Janez Korenjak, po domače Jančič v Trebnjah pri Smarjeti v Rožu.

† Janez Korenjak

Janez Korenjak je že od svoje mladosti bil vključen v politično in kulturno ter gospodarsko življenje naše narodne skupnosti. Tako je bil dolga leta slovenski občinski odbornik v Smarjeti, zadnjo periodo celo pod-

župan, bil je kandidat naših samostojnih list pri deželnozborskih volitvah in pri volitvah v kmetijsko zbornico, ob vsem pa je kot poslovodja vodil šmarješko posojilnico in bil eden od tistih, ki so položili temelje današnjemu rednemu poslovanju slovenskega bančništva v Smarjeti.

Janez Korenjak je bil tudi član Narodnega sveta koroških Slovencev, njegov dolgoletni krajevni zaupnik in sodelavec Našega tednika ter častni član Kluba slovenskih občinskih odbornikov. Sploh je slovensko čtivo pri Jančiču vselej imelo častno mesto.

Z Janezom Korenjakom smo izgubili korenjaka v pravem pomenu besede. Ženi, Hanziju in vsem svojim izrekamo ob izgubi naše sožalje.

NSKS, Naš tednik, Klub slovenskih občinskih odbornikov

Parlamentarni pododbor bo zasedal 13. in 28. aprila

Odbor za šolstvo avstrijskega parlamenta je po vložitvi iniciativnega predloga SPÖ, ÖVP in FPÖ za spremembo dvojezičnega šolstva na južnem Koroškem sklenil, da bo poseben pododbor, ki bo obravnaval to vprašanje, zasedal 13. in 28. aprila. Predvideno je, da bodo v tem pododboru sodelovali tudi

jo Avstrije k Nemčiji pripravljali pot nacizma. V času nacizma da so zavzemali visoke nacistične funkcije, nekateri pa so celo delovali kot uradni ki gestapo. „Usmrčenja teh ljudi po letu 1945 ne zagovarjam. Jasno pa je, da so ti ljudje aktivno in zavestno sodelovali v nacističnem režimu in s tem delovali proti žrtvam nacizma, katerim naj bi bila namenjena odškodnina. S tem

predlogom skušajo svobodnjaki potisniti žrtve nacizma in bivše naciste v isti koš,“ je dejal Smolle.

Socialistična, ljudska in zeleno-alternativa stranka so predlog svobodnjakov odklonile. P. S.: Beri tudi stran 3 „Tednikovega magazina“, kjer je zakon o odškodnini za žrtve nacizma podrobneje razložen.

šolski strokovnjaki iz vrst koroških Slovencev.

Pododbor pa bo obravnaval tudi predlog, ki ga je vložil naš državni poslanec Karel Smolle (glej zadnjo številko Našega tednika). Ta predlog vsebuje konkretno stališče Narodnega sveta in Zveze slovenskih organizacij.

Pogovor zastopnikov SJK z zastopniki Kmetijske zbornice

Na pobudo zastopnikov Skupnosti južnokoroških kmetov Janka Zwitterja in dipl. inž. Stefana Domeja je pred kratkim prišlo do pogovora z zastopniki Kmetijske zbornice. Osnova pogovora je bila prošnja slovenskih mandatarjev, da bi podpirali samostojne iniciative v zvezi s šolanjem slovenskih kmetov in kmetov. To prošnja sta predložila Zwitter in Domej na zadnjem občnem zboru Kmetijske zbornice.

Pri pogovoru se je izkazalo, da zastopniki frakcij ÖVP, SPÖ in FPÖ ne vidijo potrebe po šolanju kmetov in kmetov v slovenskem jeziku. Njihov „argument“: tudi slovenska mladina obvlada nemški jezik. Potrebo po posvetovanju v slovenščini za starejšo generacijo bi predsednik Deutschmann še uvidel, za mladino pa se mu take aktivnosti zdijo odveč. Sploh so bili zastopniki frakcij mnenja, da

naj bi vprašanje dvojezičnosti na Koroškem obravnavali drugi gremiji, ne pa zbornica, ki je po njihovem mnenju „zgolj strokovna institucija“.

Kljub temu pa sta bila slovenska mandatarja po tem pogovoru optimistična, ker sta mnenja, da bo kmetijska zbornica zdaj morala v predsedstvu obravnavati predloženo prošnjo SJK.

V omenjeni prošnji sta Zwitter in Domej obrazložila, kako se trenutno s strani kmetijske zbornice slovenščina pri izobraževanju in pospeševanju kmetov ne upošteva. To delo morajo zato za slovenske kmete izvrševati po lastni iniciativi slovenske ustanove, kakor so to SJK, Zveza slovenskih zadrug oz. krajevne zadruge, krajevna prosvetna društva, izobraževalni dom Sodalitas v Tinjah in Slovenska kmečka zveza.

Nadalje sta slovenska mandatarja podala v pogovoru sistematičen pregled o vseh dejavnostih slovenskih kmetov v zadnjih dveh letih. Nadalje sta Zwitter in Domej omenila, da bi lahko Dom v Tinjah omogočil slovenskim kmetom stalno slovensko oz. dvojezično izobraževanje. Kmetijsko zbornico sta zaprosila, naj bi poskrbela pri- merno finančno podporo.

Naši učitelji in učiteljice so vedno znova tarča hudih napadov s strani Kärntner Heimatdiensta ter drugih nemško-nacionalnih skupin. Tembolj nas veseli, da jim je deželni glavar Wagner — v funkciji šolskega referenta koroške deželne vlade — izrekel priznanje za njihovo „zgodno vzgojno in pedagoško delovanje“.

Odlikovanje za naše učitelje

Tokrat so bili deležni tega priznanja številni učitelji iz okraja Velikovec — med njimi naslednji dvojezični učitelji:

Rozina Katz, Fric Kert, Marija Kraut, Lovro Kušej, Florijan Lipuš, Helka Mlinar, Marta Polanšek, Matilda Semprimoschnig, Stan-ko Wakounig, Irena Zele in Marija Trampusch.

Dobrla vas: Občinska seja potekala mirno in stvarno

Že takoj na začetku občinske seje 25. marca so odborniki obravnavali dve vprašanji Enotne liste Dobrla vas. Občinski odbornik Wastl je vprašal pristojnega referenta Roscherja, kaj je uredil glede sanacij cest po razgovoru z deželnim svetnikom Schumijem, nakar mu je le-ta odgovoril, da pričakuje v naslednjih dneh poročilo in da je bil tozadevno že prenakazan denar. Po večkratnem dreganju EL se bodo zdaj začeli razgovori o prioritetah za sanacije cest, vsekakor naj bi bila vključena tudi cesta iz Kokij v Goselno vas. Na pobudo EL je župan odobril krajevnemu čebelarскому društvu tisoč šilingov, po zahtevi Wastla se bo pristojni kmetijski odbor ukvarjal s problematiko čebelje bolezni „varoza“ in ob potrebi primerno pomagal s finančnimi sredstvi.

Sledilo je poročilo kontrolnega odbora in nato razprava o obračunu za leto 1987: v rednem proračunu je nanesel dobiček šil. 258.300,—, v izrednem proračunu pa šil. 117.800,—. Letno plačuje občina za otroški vrtec 1,5 milijona šilingov, na otroka torej šil. 24.500,—. Župan je naznanil občinskemu svetu, da bo moral žal povišati v bližnji bodočnosti tudi pristojbino za odvažanje smeti. Občinski odbornik Enotne liste Dobrla vas Andrej Šturm se je zahvalil nameščencem občinskega urada za skrbno in natančno obračunavanje letnega računa 1987. Na vprašanje Wastla, kaj se bo spremenilo po novi ureditvi davčne reforme, mu je odgovoril

uradnik Diexer, da pričakujejo primanjkljaj v višini šil. 800.000,—. Komunalna družba, ki je pristojna za urejevanje okrog Goslinskega jezera, je predložila svojo prvo bilanco, namreč z dobičkom šil. 58.000,—. Ob Goslinskem jezeru bo nastal najodobnejši camp Avstrije, pri občinskem kopališču pa bodo uredili sanitarne naprave ter kabine za preoblačitve. V naslednjih dveh letih bo cesta tik ob Goslinskem jezeru predvidoma

preložena, tako da bodo lahko izgradili primerno kopališče tudi na južni strani. „Ob morebitni ukinitvi tovarne Obir, kar seveda nihče ne želi, bi seveda postala situacija glede preložitve ceste ob Goslinskem jezeru nepotrebna,“ tako dobrolski župan dobesedno.

Vsestransko popravilo ljudske šole v Sinči vasi bo stalo 5,5 milijona šilingov, realizacija tega sklepa bo možna le ob vidni dotaciji deželne vlade. Most čez Jezernico v Goselni vasi bodo popravili letos v aprilu, razširil se bo na 4,60 m in 80 cm pločnika. Tako bo končno tudi realizirana že stara zahteva Enotne liste.

Soglasno je bil imenovan ravnatelj in župan v pokoju g. Adolf Hafner za častnega občana dobrolske občine, saj je on predsedoval občinskemu svetu celih 19 let. Pod njegovim vodstvom je bilo realizirano mnogo novih komunalnih naprav.

Po skorajda triurni razpravi, ki je tokrat potekala mirno in stvarno — o tem pričajo izključno soglasni sklepi — se je nazadnje le malo bodlo, ko se občinski svet ni mogel zediniti glede dodelitve dodatnih priznanj zaslužnim možem občine. Tozadevno bodo odločali na eni od naslednjih sej.

mapa

Dr. Artur Roßbacher, notar v Borovljah, je duša in predsednik Cluba tre popul. Po rodu Celovčan, živi sedaj s svojo ženo v Vetrinju, kjer je tudi član farnega sveta. Prihaja iz katoliškega študentskega gibanja (MKV in CV) in je ognjevit zagovornik meddržavne ureditve, ki gradi na premagovanju meja, tako „zunanjih kakor notranjih“ (tako dr. Roßbacher). Predvsem pa poudarja, da naj bi se čim več učili jezikov sosednih narodov. Več o tem ter o drugih vprašanih v zvezi s Clubom tre popul nam je povedal v naslednjem pogovoru.

NAŠ TEDNIK: Kako dolgo že obstaja Club tre popul?

DR. ROSSBACHER: Ustanovili smo naš Club pred približno dvema letoma, malo pred tem, ko je Karel Smolle postal državni poslanec.

NAŠ TEDNIK: Omenil si Karla Smolleta. Je naš državni poslanec sodeloval pri ustanovitvi Cluba tre popul?

DR. ROSSBACHER: Karel Smolle je eden izmed naših ustanovnih članov in smo ga tudi izvolili za podpredsednika. Zelo sem vesel, da je pripravljen sodelovati in da sta obe narodni skupnosti na Koroškem od vsega začetka vključeni v naš Club.

NAŠ TEDNIK: Kdo šteje še med ustanovne člane?

„Učiti se moramo jezike sosednjih narodov!“

DR. ROSSBACHER: Od Slovencev bi navedel Herberta Seherja — škoda, da se danes sploh ne oglasi več —, mag. Valentina Sima in Miho Zablatica, iz vrst večinskega naroda pa bi omenil učitelja dr. Gerta Schindlerja, bivšega asistenta pri univ. prof. Rumplerju, dr. Wernerja Drobetscha, univ. doc. dr. Ericha Leitnerja ter Gerlindo Müller-Dobrodolskyjevo.

NAŠ TEDNIK: Kaj je bil povod za ustanovitev Cluba tre popul?

DR. ROSSBACHER: Za ustanovitev naše organizacije sta bila odločilna predvsem dva momenta: prvič, obstoj uradne Delovne skupnosti dežel Alpe-Jadran, drugič pa — in to bi še posebno izpostavil — vsakoletno romanje treh dežel.

N A Š

Z boroveljskim notarjem dr. Arturjem Roßbacherjem se je pogovarjal mag. Janko Kulmesch

G O S T

Sam sem se romanja treh dežel udeležil mdr. v Brezjah. Po teh romanjih se je v meni še bolj utrdila zavest, da bi kaj podobnega nujno potrebovali tudi na državni oz. svetni ravni.

„ZELO SEM VESEL, DA STA V CLUBU TRE POPOLI VKLJUČENI OBE NARODNI SKUPNOSTI NA KOROŠKEM, TOREJ TUDI KOROŠKI SLOVENCİ.“

kovnimi tečaji v sosednjih deželah. Ali: na Koroškem s pomočjo jezikovnih šol za odrasle. Mnenja sem, da bi se morali v šolah — ker se nahajamo na presečišču treh kultur — v precej večji meri posvečati učenju sosednjih jezikov. S tem bi se za nas odprle dodatne možnosti, tako v človeškem kakor gospodarskem oziru. Zame je nerazumljivo, če se pomen kakega jezika meri po tem, koliko ljudi na svetu govori ta jezik. Za nemško govoreče Korošce je dosti lažje priti v stik s Slovincem ali Italijanom kakor npr. s Francozom. Poleg tega premaguje večjezičnost t. i. „Grenzlandbewußtsein“. Če bi bil Korošec, ki je pripadnik večinskega naroda, večjezičen, bi se tudi ne čutil na robu nemškega naroda in bi s tem postal njegov zorni kot večji. Sploh pa bi poudaril: popolnoma odkla-

„OBŽALUJEM, DA SE URADNA DELOVNA SKUPNOST NE ZAVZEMA DOVOLJ DOSLEDNO ZA URESNIČITEV IDEJE ALPE-JADRAN.“

njam vsakršno nacionalistično prepiranje. Brez pridržkov moramo akceptirati, da živita na Koroškem dva naroda. Edino to je merodajno. Zato je treba tembolj zavrača-

„V BODOČE BI V CLUBU TRE POPOLI POSEBNO SKRB POSVETILI UČENJU JEZIKOV SOSEDNJIH NARODOV.“

NAŠ TEDNIK: Govoril si o ciljih Cluba tre popul. Kakšna pa so

„sredstva“ oz. pota, po katerih želite priti do cilja?

DR. ROSSBACHER: V prvi vrsti prirejamo predavanja, diskusije, ekskurzije, obiske kulturnih prireditelj, krajev ter drugih znamenitosti. Doslej smo imeli že vrsto takih prireditev (Naš tednik je o nekaterih poročal — op. ured.). Zadnja je bila s krškim škofom dr. Kapellarijem. V bodoče pa bi radi svojo posebno skrb posvetili učenju jezikov sosednjih narodov. Ustvarili bi radi pogoje za večjezičnost naših ljudi. S tem, da spoznaš sosednje jezike, se učiš tudi zgodovine, kulture ter družbenih struktur, ki jih imajo sosednji narodi.

NAŠ TEDNIK: Kako naj bi se ta zamisel uresničila v praksi?

DR. ROSSBACHER: Npr. z jezi-

ti miselnost, ki dovoljuje enemu narodu, da se razširja na račun drugega.

NAŠ TEDNIK: Na koncu še to: imaš vtis, da uradni politiki v zadostni meri upoštevajo miselnost, ki vas združuje v Clubu tre popul in ki naj bi bila tudi osnova za delovanje Delovne skupnosti dežel Alpe-Jadran?

DR. ROSSBACHER: Dr. Josef Lauegger, ki je na uradu koroške deželne vlade pristojen za vprašanje Alpe-Jadran, je stalen gost naših srečanj in je tudi eden od mojih svetovalcev. Zelo pa obžalujem, da se koroške stranke ter uradna Delovna skupnost ne zavzemajo dovolj dosledno za uresničitev ideje Alpe-Jadran.

NAŠ TEDNIK: Hvala za pogovor.

Za petdesetletnico šentjakobskega občinskega odbornika Jozija Stickra sta mu prejšnji teden prišla čestitati tudi njegova frakcijska kolega Franci Janežič ter Jozi Ottowitz. Poleg obeh mandatarjev Socialnogospodarske skupnosti so mu želeli vse najboljše ter zlasti čim več energije za nadaljnje sodelovanje pevcu šentjakobskega cerkvenega zbora, bivši občinski odbornik SGS Tonči Gabriel in neumorna kulturno-politična delavka Micka Miškulnik. Naš tednik pa Joziju Stickru še enkrat kliče: na mnoga leta!

Občni zbor SPD „Trta“

Minulo nedeljo so društveniki Slovenskega prosvetnega društva „Trta“ v Žitari vasi vabili na svoj redni občni zbor.

Po pozdravnih besedah predsednika **Mirka Ogrisa** in poročilu o aktivnostih društva, ki ga je podal tajnik **Franc Lipuš**, so navzoči izvolili nov odbor. Za predsednika je bil potrjen **Mirko Ogris**, nadaljnji člani odbora pa so: podpredsednik: **Peter Stern**, tajnik: **Franc Lipuš**, namestnik tajnika: **Peter Gregorn**, blagajničarka: **Frida Marketz**, namestnik tajnika: **Tinej Hribernik**.

Spodbudne besede za nadaljnje delovanje in poziv, naj se društve-

niki zavedajo pomena slovenske govornice v družini, sta spregovorila tajnik **KKZ Nužej Tolmajer** in tajnik **SPZ Janko Malle**.

Kakor je dejal predsednik društva **Mirko Ogris**, je žal folklorna skupina ukinila svoje delo in da bo treba spet aktivirati mladino. Zato je bil izvoljen tudi mladinski odsek. Po živahni diskusiji je zaključil večer **Hanzi Smolnig**, ki je pokazal dia-pozitive s svojega potovanja po Afriki.

Gojenke Gospodinske šole Šentrupert

(letnik 63) vabijo na srečanje ob 25-letnici obiska šole. Srečanje bo v nedeljo, 10. aprila, ob 14. uri v Šentrupertu pri Velikovcu! Vsi prisrčno vabljeni!

PS.: Če bi katera od gojenk spoznala na sliki vse svoje nekdanje sošolke in nam poslala njihova imena, bi sliko še enkrat objavili — seveda z imeni.

Šentjakob: žalostne vesti

Kar zaporedoma se je v zadnjih tednih oglašala smrt v naši fari. Umrla je **Barbi Rassingier** iz Dravelj. Rajna Barbi je bila več ko deset let privezana na posteljo in je to svojo bolezen brez tarnanja Bogu vdano prenašala in je bila kljub težki bolezn vedno nasmejana. Vsa leta sta ji neumorno stregla njena hčerka in zet — tako da ji je bil dom onemoglih prihranjen in da je lahko umrla doma, med svojimi.

V sredo, 16. marca, pa nas je zapustil v 86. letu starosti **Hanzi Dobernik**, pd. Dobrnik v Srejah. Hanzi je bil povsod okoli znan kot kolarski mojster. Ogromna množica znancev in prijateljev se je na šentjakobskem pokopališču poslovila od rajnega Dobrnika, ki je ostal vse svoje življenje zvest član slovenske narodnostne skupnosti.

Kar za njim nas je zapustil gospod **Hanzi Schüttelkopf** iz Šentjakoba. Tudi on počiva zdaj na šentjakobskem pokopališču in čaka vstajenja.

V soboto, 26. marca 1988,

smo ob ogromni udeležbi znancev in prijateljev pospremili k zadnjemu počitku **Jozeja Dissingerja**. Star je bil 82 let. Bil je znan krojaški mojster. Jozej si je s svojo ženo postavil v Šentjakobu lično hišico in tam deloval dolga leta kot krojaški mojster, pri šivanju mu je pomagala njegova žena. Zadnja leta ni mogel več šivati, ker sta mu ena roka in noga ohromeli. V zadnjem času se je bolezen še poslabšala in je zelo trpel, vendar je voljno prenašal bolezen, dokler ji ni končno podlegel. Z Jozijem smo izgubili zvestega člana naše narodne skupnosti, saj nikdar ni klonil. Dokler je Jozej še mogel, ni nikdar izpuštil sv. maše in tudi nobene prireditve. Pogrebno mašo je imel **mag. Pepej Marketz**. Med pogrebno mašo so mu prepevali šentjakobski cerkveni pevci, ki so se tudi ob odprtem grobu poslovili od Jozeja s pesmijo „Nad zvezdami“. Dragi Jozej, mirno počivaj v domači zemlji.

Vsem žalujočim sorodnikom naj velja naše iskreno sožalje.

Globaški kulturni teden

Preteklo nedeljo so s koncertom Mariborskega okteta zaključili 16. globaški kulturni teden. Prireditev je bila v Šoštarjevi dvorani. Predsednik Slovenskega kulturnega društva **Globasnica Mirko Smrečnik** pa je pozdravil vrsto obiskovalcev iz domače občine in okolice. Več o tem v naslednji številki Našega tednika.

Darovi za tiskovni sklad

Martin **Belej**, Gratwein 70,—; Mirko **Isop**, Škocijan 120,—; Blaž **Kordež**, Podjuna 20,—; Janez **Gregorič**, Podjuna 20,—; Franc **Zankl**, Mala vas 20,—; Štefan **Kordež**, Mala vas 20,—; Karl **Marklitz**, Mala vas 20,—; Rozina **Zankl**, Mala vas 50,—; N. N., **Globasnica** 20,—; Marija **Hudl**, Globasnica 40,—; Johan **Dumpelnik**, Šteben 20,—; dr. Pavle **Zabltnik**, Celovec 20,—; Mirjam **Igerc**, Celovec 20,—; mag. **Hanzi Ollp**, Šmarjeta v R. 120,—; Matevž **Wakounig**, Ladine 20,—; Ivanka **Adlassnig**, Novo selo 30,—; Franc **Kreuz**, Celovec 75,—; Anton **Klamperferer**, Zagoriče 55,—; Hanzi **Warum**, Zagoriče 30,—; Peter **Hebelin**, Potoče 50,—; Jurij **Buch**, Pečnica 300,—.

Občni zbor SPD „Edinost“

Pred kratkim je Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku vabilo na svoj redni občni zbor. Po poročilih predsednika **Joška Hudla**, blagajnika **Matevža Nachbarja** in tajnika **Franca Keužnika** so navzoči izvolili nov odbor.

Za predsednika je bil potrjen **Joško Hudl**, v odbor pa so bili izvoljeni — tajnik: **Mirko Kaiser**, namestnica tajnika: **Anita Hudl**, blagajnik: **Matevž Nachbar**, namestnik blagajnika: **Peter Trampusch**, knjižničarka: **Krista Messner**.

Sicer pa je lahko SPD „Edinost“ s ponosom predložilo bilanco, iz katere je mdr. razvid-

no, da so v teku zadnje periode vabili na 48 večjih in manjših prireditev. To so bili filmski večeri, predavanja in igre. Predvsem pa je treba omeniti tudi zborovsko dejavnost, saj šteje MoPZ „Edinost“ pod vodstvom **Boža Hartmana** med najbolj znane slovenske zборе na Koroškem. Za bodoče pa načrtujejo društveniki med drugim večjo prireditev v spomin na žalostne dogodke, ko so pred 50 leti priključili Avstrijo k nemškemu rajhu.

Občnega zbora sta se udeležila tudi mestni svetnik **Fric Kumer** in tajnik SPZ dr. **Janko Malle**.

Koncert Glasbene šole

V četrtek, 24. marca, sta Glasbena šola in SPD „Borovlje“ priredila pri Bundru v Borovljah koncert učencev oddelkov iz Sel in Borovelj. Sodelovali so učenci vseh razredov in inštrumentov, ki jih v obeh oddelkih poučujejo.

In ta koncert je pokazal, da so v obeh oddelkih opravili dobro delo. Nekateri učenci so mojstrovali zelo zahtevne in težke skladbe.

Med poslušalci je bilo veliko staršev, ki so pozorno in včasih bolj nervozni kakor izvajalci sami sledili koncertu in nastopu svojih hčera in sinov.

Ta koncert je ponovno potrdil, kako pomembno kulturno in vzgojno poslanstvo opravlja

Glasbena šola in da ji starši prav zato tudi zaupajo svoje otroke.

ČESTITAMO

Te dni je praznoval svoj 78. rojstni dan **Hanzi Schellander**, pd. Krušč iz Moščenice pri Bilčovsu. Slavljenca za ta praznik iskreno čestitamo in mu želimo še obilo zdravja in zadovoljstva.

V Večni vasi praznuje svojo 50-letnico **Hedka Fera**, pd. Radarjeva mama. Iskreno čestitamo in ji ključemo še na mnoga leta.

Visoki jubilej, svoj 95. rojstni dan, praznuje **Katarina Milovec** iz Celovca, za kar ji iskreno čestitamo. Želimo ji predvsem zdravja ter božjega blagoslova ter ji ključemo še na mnoga leta.

Svoj 75. rojstni dan obhaja **Matilda Truppe** v Podgorjah v Rožu. Za ta praznik ji iskreno čestitamo in ji želimo

mo še mnogo srečnih in zdravih let. *

Ida Schleser iz Šmarjete pri Pliberku praznuje 50-letnico. Za njen praznik ji iskreno čestitamo in ji ključemo še na mnoga leta.

V Vetrinju praznuje **Rudi Dolinar** svojo 70-letnico. Naš tednik mu iskreno čestita in mu želi še mnogo srečnih in zdravih let.

Svoj 78. rojstni dan praznuje **Ferdinand Woschitz**, pd. Pester v Dolnji vasi pri Šmarjeti v Rožu. Iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo veselja pri muziciranju in petju.

V Grabljah pri Pliberku praznuje te dni **Rihard Potočnik** svojo 60-letnico. Za njegov praznik mu iskreno čestitamo in mu ključemo še na mnoga leta.

Bilčovs: Alenka Kham-Pičman v galeriji BI

Minuli petek je bilo v prostorih bilčovske Posojilnice odprte razstave likovnih del **Alenke Kham-Pičman**.

Alenka Kham-Pičman razstavlja prvič v galeriji BI v prostorih bilčovske Posojilnice. Obisk v galeriji BI se zares spleča.

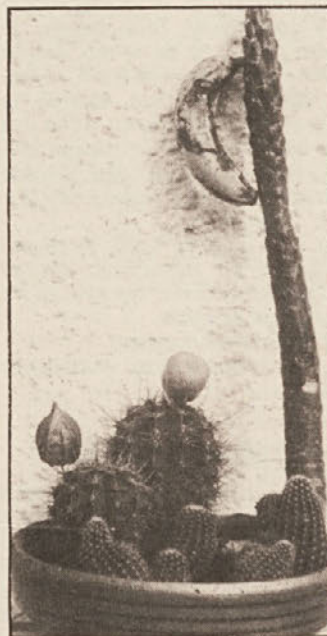
Razstavo sta odprla mag. **Alenka Weber-Inzko** in dr. **Michael Weber**, ki sta predstavila svetovno znano umetnico iz Slovenije in njena dela. **Alenka Kham-Pičman** razstavlja v galeriji BI v glavnem akvarele z motivi iz Pariza, kjer je umetnica živela dalj časa in našla nešteto motivov. Akvarelni prikazi pričajo o zanimanju umetnice za arhitekturo oz. za prostorske ambience. Vsebinska slik so realne podobe sveta. Pogostokrat uporablja umetnica motive na slikarska platna. Motivi so izrazito živahni in v njih je čutiti neustavljivi nemir. Umetniška dela izražajo trenutno razpoloženje in so kakor za trenutek zaustavljeno gibanje

barvnih mas. Slike so privlačne in neposredne, ker izražajo resnična doživetja, portreti pa so prave psihološke študije.

Ustvarjalna prizadevanja **Alenke Kham-Pičman** obsegajo akvarele, grafična dela in oljnate slike. Poglavito področje njene ustvarjalnosti so krajinske slike, kakor so to vtisi iz krojinskega okolja, sočasne reke **Kokre** pri Kranju, kjer je domači kraj umetnice.

Zanimiva in privlačna razstava v Bilčovsu, za katero veljajo umetnici iskrene čestitke, bo prav gotovo privabila mnogo zainteresiranih ljudi. Prepričani smo, da ne bodo obžalovali obiska v galeriji BI.

H. St.

Botanična novost v Pliberku in Šentjakobu

V Zadrugah v Pliberku in Šentjakobu lahko danes občudujete posebno botanično novost. Vrtnarjem je namreč uspelo vzgojiti kaktejo, ki v gredi nosi tropične sadove pomaranče in banane. Zanimivo rastlino lahko kupite po naročilu, cena pa je odvisna od velikosti.

Zadruga-market — Vaš ugoden nakup

Slov. Gradec: razstava švedske igrivosti oblikovanja tekstila

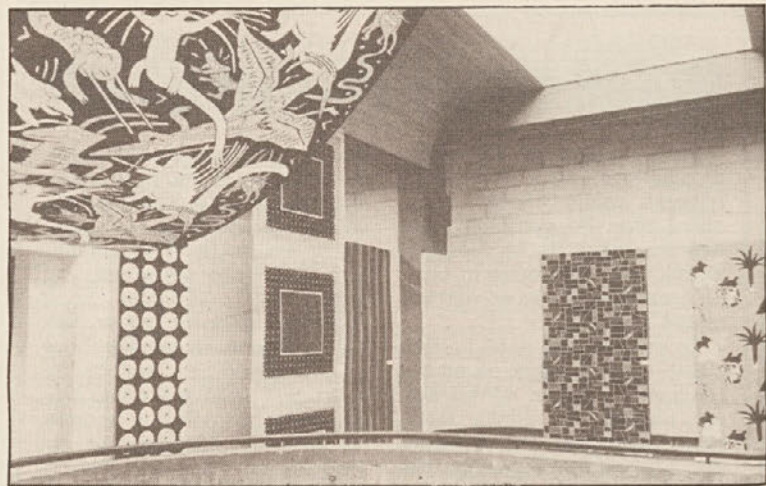
V sloviti in priznani slovenjgraški galeriji je od tor-ka, 15. marca, sem pa do 15. aprila odprta nadvse zanimiva in privlačna razstava švedskega oblikovanja tekstila. Razstavo v Slovenj Gradcu sta posredovala Švedska ambasada v Beogradu in pa Švedski inštitut v Stockholmu. Razstava je v Slovenj Gradec prišla iz Pariza, postavili pa jo bodo še v Beogradu, Sarajevu, Atenah in Madridu.

Pri tej razstavi gre primarno za pregled povojnega oblikovanja vzorcev švedskega oblikovalnega tekstila s posebnim poudarkom na aktualnih trendih industrijskega designa. Kakor v Slovenj Gradcu še posebej poudarjajo, je ta razstava tudi edinstvena priložnost spoznati aktualne švedske vzorce potiskanega blaga prav zato, ker na letošnji veliki razstavi tekstila za notranjo opremo STAR v Milanu ni bilo skandinavskih razstavljalcev.

Švedi so tkanino, uporabni tekstil (samo stoodstotna bombaževina) pod geslom „živeti s tekstilom“ umetniško oplemenitili (vzor-

ce so prispevali znani umetniki) in tako vnesli v svoje bivalno okolje novo kvaliteto. Ko da so sonce, ki ga dolge zimske noči ni, s potiskano tkanino vnesli, privabili v stanovanje.

Švedski način oblikovanja tekstila ima dolgo tradicijo, saj sega s svojo nekonvencionalnostjo in umetniško komponento v trideseta leta tega stoletja. Leta 1936 je hiša Nordiska Kompaniet (NK) ustanovila oddelek za tekstil z namenom razvoja potiskanih in tkanih tkanin za urejanje bivalnega prostora. Ta oddelek je kmalu zaslovel po vsem svetu in utrl pot poznejšemu „Swedish design“-u.

Galerija v Slovenjem Gradcu

Med pionirje švedske potiskane tkanine sodi prav Dunajčan, arhitekt Josef Frank, ki je osnoval celovito povezavo med tkanino in pohištvom. Njegove tkanine, lahke in izizvalne, sodijo že v švedsko klasiko.

Po vojni se uveljavijo nove tkanine z ambientom „linija platna“, nove barve in vzorci porajajo tudi nove oblike. V teh letih švedski design dokončno prodre.

Med znane oblikovalce povojnega švedskega oblikovanja tkanin sodijo: Astrid Sampe, Viola Gråsten, Göta Grågårdh, Ulla Ericson, Carl-Johan De Geer, Sven Fristedt, Birgitta Hahn, Hans Krondale, Annika Malmström, Gunnilla Awen, Ulla Bodin.

V Slovenj Gradcu so ob razstavi pripravili tudi strokoven forum o švedskem oblikovanju tekstila. Številnim strokovnjakom iz tekstilne branče je predavala Inez Svensson, sama oblikovalka tekstila in avtorica postavitve razsta-

ve ter študije o švedskem oblikovanju tekstila. Kakor so v razgovoru za Naš tednik poudarili direktor galerije prof. Karel Pečko in njegovi sodelavci, je ta razstava ena izmed tistih, ki krepijo ime in sloves slovenjgraške galerije. Uradni švedski predstavniki (ambasador, kulturni ataše in drugi) so bili tako nad sprejemom razstave kakor tudi nad prostori galerije navdušeni.

Prispevali pa so Slovenjgraščani tudi plakat, s katerim bodo vabili na vse ostale razstave v Evropi; plakat je napravil domačin, grafik Hari Dravšbahar.

Ogled razstave toplo priporočamo, in to ne le trgovcem z interesom, temveč vsem, ki jim je bivalna kultura nekaj mar. Videli boste, da je z nekaj fantazije, poguma do razigranosti in veselja do barvne pestrosti možno stanovanje čudovito oblikovati in preoblikovati. Švedi to dokazujejo.

Franc Wakounig

PISMA BRALCEV

Odiseja pisma iz Zgornje Avstrije v Loče

V zadnji številki Tednika poročate o pismu, ki je romalo iz Zgornje Avstrije v Loče en mesec. Pišete o žalostnem primeru zatiranja slovenskega jezika. Stvar me je zanimala in začel sem razmišljati o tej zadevi. Pa sem si razložil 99-odstotno teorijo, ki pa ne kaže zatiranja, temveč brezsmiselnost in neupoštevanje poštnih predpisov. Stvar se je namreč po mojem tako odigravala:

Neki poštar v Zgornji Avstriji dobi pismo v roke, ki nosi tale naslov: Familie Joško Wrolich, 9582 Loče/Latschach. Seveda bi moral ta poštar takoj odpraviti pismo po poštni številki 9582. Pa sta ga črki „š“ in „č“ v naslovu verjetno le malo iritirali. Kaj si torej misli ta vrli možakar (pardon, v času emancipacije seveda tudi ženska) iz Zgornje Avstrije? No? Seveda takoj na sosednjo Čehoslovaško. Gotovo bo kdo pisal sorodnikom čez bližnjo mejo, si misli tale poštar, in posebno starejši ljudje potrebujejo še pogosto tudi nemške oznake iz monarhije. In že je Loče-Latschach nekje na Češkem in pismo zleti v napačni pre-

dal. Čehi seveda v naslednjih tednih iščejo ta kraj v svoji deželi. Pa ga ni! Potem si pa neka bistra glava zamisli, da je ta kraj mogoče v Jugoslaviji. Torej napiše na pismo „Jug“. Pa ga le teži vest in končno pogleda v kakšnem seznamu. Spreleti ga groza, ko vidi, da tega kraja v Jugoslaviji ni, in brž črta oznako „Jug“ in napiše zraven „Rak“. Zakaj pa „Rak“, boste vprašali. No, Čehi pravijo naši Avstriji „Rakusko“...

In tako si upam trditi, da pismo ni romalo po Jugoslaviji, temveč po Čehoslovaškem, kar seveda ne opravičuje zamude...

S pristranskimi pozdravi

Herman Fritz, Podklošter

Izjava KSŠŠ/D

Novi odbor Kluba slovenskih študentov in študentk na Dunaju je na svoji prvi seji razpravljalo o vprašanju sosveta. O vstopu ali proti je tekla razprava tudi že na občnem zboru. Izsledke diskusij je sledeč:

V torek sta socialistična in ljudska stranka ob „dovoljenju“ nemškonskonalne svobodnjaške stranke vložili v parlament inicia-

tivni predlog, ki predvideva ločevanje po jezikovnih kriterijih v ljudskih šolah na dvojezičnem ozemlju. S tem je tudi ta vlada klonila nemškonskonalnim silam in tako je za nas jasno, da ne namerava spremeniti svoje orientacije v manjšinskem vprašanju.

Iluzorno bi se bilo še zdaj oklepati mnenja, da bi hiter vstop v manjšinski sosvet ta dejstva kaj bistveno spremenil. Tudi če bi recimo naši predstavniki v sosvetu — morda celo z večino — zavzeli stališče proti ločevanju, kaj to pomeni za vlado, ki je do zdaj „prezrla“ vse naše ugovore, predloge in proteste demokratične javnosti! Sosvet kot svetovalni organ bi mogel bore malo premakniti stališče vlade, ki se je v letih šolske razprave vse bolj utrdilo v prid nemškonskonalnim mračnjaškim in nestrpnim silam.

V zvezi z nekaterimi „oferti“, ki jih predstavniki vlade kar naenkrat ponujajo v zamenjavo za vstop v sosvet, bi radi nekatere spomnili na stari pregovor, ki pravi, da ni vse zlato, kar se sveti. Ugotavljamo, da je po desetletju pogajanj z zvezno vlado prišlo ravno v času močnega pritiska s strani koroških Slovencev in še vedno rasto-

čega solidarnostnega gibanja do nekaterih zanimivih ponudb, katerih izpolnitev že dolga leta terjamo od zvezne vlade.

Vendar, če globlje ocenimo memorandum, je na mestu ugotovitev, da nam mora vlada vse obljubljene točke (trgovska akademija, radio in televizija, otroški vrtci, finančna podpora manjšini) konkretizirati. V dani situaciji koroški Slovenci ne moremo in ne smemo biti zadovoljni s polovičnimi obljubami in zagotovili.

V tem smislu KSŠŠ/D smatra, da vstop v sosvet ni začetek in konec filozofije političnega nastopanja koroških Slovencev. Izkazalo se je, da so pogajanja brez pritiska s ceste že vnaprej obsojena na neuspeh. Zavedati se moramo dejstva, da nam bodo v parlamentu v teku enega ali dveh mesecev zrušili skupno dvojezično šolo, zato naš odgovor ne sme biti vstop v sosvet, temveč odločni protesti, za katere je treba že danes — bolje bi bilo že včeraj — izdelati koncepte. Politika „odločnih besed“ mora zdaj končno preiti v dejanja. Tisti, ki si še naprej belijo glave zaradi sosveta, naj to — z ozirom na dano situacijo — delajo jutri...

Janko Lampichler, šmarješki župnik v pokoju

„Gauverweis sem dobil julija 1940“

**CERKEV IN DUHOVŠČINA STA NACIZMU
BILA TRN V PETI; KONČNO JE PROTI
NJIMA NASTOPILO PRAV TAKO BRUTAL-
NO KAKOR PROTI OSTALIM SKUPINAM,
KI SO BILE KAKORKOLI ŽE NJEGOV NA-
SPROTNIK IN JE V NJIH VIDEL ZGOLJ
SOVRAŽNIKE.**

**NACISTI NA KOROŠKEM SO Z VSO SILO
UDARILI PO SLOVENSKI DUHOVŠČINI –
VEDOČ, KAKO SLOVENSKI NARODNI
SKUPNOSTI NAJBOLJ ŠKODOVATI, KAKO
JI JE TREBA UČINKOVITO SPODNESTI
TLA – IN DUHOVŠČINA JE BILA V BIST-
VU TEDAJ TISTA SLOVENSKA INTELI-
GENCA.**

Janko Lampichler, upokojeni šmarješki župnik, je povedal nekaj iz svojega življenja, predvsem o tem, kaj je doživel pred nacizmom in pod njim.

Zibel je mu tekla pri Kajžniku na Radišah, kjer se je rodil 15. 1. 1915 kot najstarejši od osmih otrok. Telesno je bil bolj šibak in ker mu uk ni delal težav, so ga dali v šole.

Čisto slovensko okolje

Ljudsko šolo je obiskoval na Radišah. Vas in vsa okolica sta tedaj bili trdno slovenski, otroci niso znali niti besedice nemško, ko so začeli hoditi v šolo. „Kdor ni znal slovensko, v naši okolici ni mogel eksistirati.“ Edini tujec, ki pa je bil poročen z domačinko, je bil neki Loisel, menda Mariborčan po rodu. Bil je zagrizen Nmec in hajmatbundovc. Ko je Hitler prišel v Nemčiji na oblast, je Loisel govorili okoli, da ga je v Linzu na gimnaziji svoj čas poučeval risanja. Pri anšlusu in ko je firer prišel v Celovec, je ta človek docela zgubil razsodnost. Seveda je bil tudi vnet nacist. Po vojni se je odselil z Radiš. Krepko cezuro, tudi za odnose

med ljudmi, je pomenil plebiscit leta 1920. Tedanji radiški župnik Kogelnik je moral iz dežele, in preden je odšel, je še imel poslovilno mašo. Radiški nemčurji, pijani zmage in na povodcu hajmatbundovske centrale, so si privoščili neslano šalo: med povzdigovanjem so prignali kozla v cerkev in razgrajali. Nič se jim ni zgodilo. Za Kogelnikom je prišel za župnika Holec, ki je po nekaj letih demisioniral, nato je kratko bil za župnika Oraš, dokler ni prišel Jank, ki je še danes dušni pastir na Radišah.

To toliko v informacijo, ker so duhovniki na Radišah bili tudi tarča nemškonacionalnih napadov in denunciacij. Naj v tej zvezi omenim le poročilo nekega učitelja, zaupnika hajmatbunda v Celovcu, da so med najbolj zagriženimi Slovenci na Radišah: Janko Tolmajer, župnik Jank in bogoslovca Lampichler ter Wrulich.

Gimnazijo je Lampichler obiskoval v Celovcu, stanoval pa je v Marijanišču kakor tudi mnogi drugi slovenski dijaki. Čeprav so pogoji v internatu, kar zadeva slovenščino, bili težki, so dijaki izdajali svoje glasilo „Zvezda“, se družili v Slovenski dijaški družini in si nabavili

precej knjig, za katere so se krepko postavili po robu, ko je bilo treba.

V počitnicah so prirejali počitniške sestanke po celi Koroški, in zadnji tak sestanek, ki so ga skupno organizirali dijaki, bogoslovci in študenti univerz, je bil leta 1937 pri Šercerju v Šmihelu. Takrat so zapeli tudi tisto na račun Maier Kaibitscha in koroškega hajmatbunda.

1904. so na Radišah ustanovili slovensko prosvetno društvo, in jasno, da so njegovo 30-letnico hoteli primerno obhajati. Pod vodstvom Janka Lampichlerja in Wrulicha, ki je pozneje padel, so naštevali igro „Izgubljeni sin“ in jo hoteli igrati 9. septembra 1934. Dan prej, v soboto, 8. 9. 1934, pa je okrajno glavarstvo prepovedalo igro, češ da obstaja „nevarnost motenja javnega reda“ in da so radiško društvo oz. njegovi člani osumljeni nacionalsocialističnega delovanja ali vsaj simpatij, ker so se v času julijskega puča nacistov slučajno nahajali v Jugoslaviji.

Oblast prepove igre

Lampichler je dejal, da so se igralci mesece trudili in hodili na

vaje, potem pa tako postopanje vlade. Osebo je bil tako raztogoten, da je vrnil člansko izkaznico Vaterländische Front, h kateri je pristopil po prigovarjanju prefekta.

Po maturi leta 1934 je Lampichler vstopil v bogoslovje. Slovenski bogoslovci so se družili v Akademiji slovenskih bogoslovcev, kjer so se usposabljali za poklic (na primer je moral vsakdo za vajo pridigati in ostali so njegov nastop ter vsebino pridige ocenjevali), izdajali so list Bratoljub in se tako tudi jezikovno usposabljali.

Anšlus marca 1938 je doživel v zatišju bogoslovja. Dobro se pa še spominja tiste Wochenschau, v kateri je nacistična propaganda do zadnjega izrabila rokovanje med celovškim škofom Hefterjem in Hitlerjem v Celovcu. „Der nationale Bischof Kärntens begrüßt seinen Führer,“ je kričala naci-propaganda, pri čemer je res, da je Hefter prispeval krepak delež k oznaki „nacionalni škof“.

Poleti 1938 so nacisti nasilno najeli bogoslovno poslopje in po dolgem iskanju se je bogoslovje preselilo v Šentjur ob Dolgem jezeru, kjer je Lampichler bil posvečen 16.

(Dalje stran 4)

Iz naše domače kuhinje

Gospa Marija Zerzer iz Sveč priporoča:

KVOČNE KRAPE

Za testo:

belo moko, jajce, mlačno mleko (ali vodo), sol.

Zamešano testo pustimo nekaj časa počivati.

Medtem pripravimo nadev:

Za nadev:

suhe hruške, cimet, sladkor, rum, limono, riž ali skuto.

Suhe hruške — ali kakor pri nas pravimo kvoce — sklekamo prejšnji dan in jih pustimo še nekaj časa v vodi. Nato kvoce sfarčiramo, jim dodamo sladkor, riž (ali skuto), rum, limono in cimet.

Testo razvaljamo in vdolž ene polovice testa enakomerno razporedimo nadev (kroglice), ga pokrijemo z drugo polovico in stisnemo robove. Krape kuhamo v kropu pribl. 10 minut.

Na skutove krape damo žemljate drobtinice, cimet in zabelimo z maslom in strdjo.

Zelo primerna priloga h kvočnim krapom je

ČEŽANA:

Jabolka razdelimo na četrtine, jih očistimo in jih mehko skuhamo z lupino. Jabolkam dodamo cimet, sladkor ter limono.

Zdravniški nasveti

Naslednji prispevek vam je pripravil dr. Mihael Weber, doma iz Želuč pri Bilčovsu. Dr. Weber, absolvent Slovenske gimnazije, dela trenutno v Deželni bolnišnici v Celovcu.

Krčne žile — varice

Kaj narediti pri krčnih žilah — varicah

Varice so neenakomerno razširjene žile, ki se zvijajo. Beseda je nemškega izvora in se je prvotno glasila KRIMP-FAN, kar pomeni „krümmen“ — zvijati se, to pa ni s krčem v zvezi.

Varice so v glavnem dedne in to do 70%. Obolenje pospešuje starost in hormonalni vplivi. Manj ali skoraj nobena vpliva nimajo prevelika teža, kronična opstipacija (zaprtost), stoječi poklic ali velikost.

Primarne varice nastanejo samo na človeških golenih in drugače pri nobenem drugem živem bitju. Samo človek ima varice.

Čeprav so ženske bolj nagnjene, da dobijo varice, so te pri moških, če jih imajo, bolj izoblikovane.

Druga možnost nastanka varic je zaprtje globokih žil pri trombozi. Varice je možno preiskati z ultrazvočnim aparatom.

Druga vrsta so pajkaste varice, ki nastopajo na površini, in h katerim so nagnjene skoraj samo ženske. Te redko ustvarjajo bolečino, samo med nosečnostjo lahko nastanejo težave. Največkrat pa motijo samo iz kozmetičnih razlogov. Če ne izginejo spontano, se lahko odstranijo s sušenjem (Verödung).

Možnosti zdravljenja so mnogovrstne in se ravna po vrsti varic. Zdravila lahko zvišajo napetost žil in s tem

otežkočijo nastajanje oteklin. Ker bolezen krčnih žil stalno napreduje, je potrebna čimprejšnja operacija. Z zgodnjo operacijo se lahko ohrani več funkcionalnih delov, še preden nastanejo čiri. Pri kirurškem odstranjenju varic se naredi urez nad skočnim zgibom (Sprunggelenk) in v dimljah (Leiste). Potem se porine tanka žica v varico od dimelj do skočnega zgiba ali kolenca. Tam se pritrdi varica in se nato potegne enostavno proti dimljam navzgor. Poprej se pa povežejo stranski odhodi žil.

Pri sušenju žil se uporabljajo substance, ki poškodujejo notranjo plast žil in imajo različne koncentracije. Na teh poškodbah nastane trombus ali zamašitev žil, ki se sčasoma preuredi in s tem zapre žile. S to metodo se zaprejo žile, ki so odveč in v katerih kri samo stoji ali počasi teče, ker venske zaklopke ne delajo več. Pri nosečnicah je treba zdraviti samo s fizikalnimi ukrepi kakor npr. z elastičnimi povoji. Zdravil naj nosečnica ne jemlje in tudi operacija v tem času ni primerna.

tam ostane tako dolgo, da je hranjenje zaključeno. To traja približno en teden. Ugriz se največkrat ne opazi. Pri nas je največ klopov iz družine „IXODES“, ki imajo trd oklep, v ZDA pa „ARGASIDES“, ki imajo mehak oklep. Najpogostejši domači klop je IXODES RIZINUS po nemško Holzbock. Če se je klop zaril v kožo, ga lahko izvijemo s pinceto, pri čemer pa se največkrat odtrga glava. Tam potem nastane pogosto granulom, to je tedne in mesece ostajajoča vnetljiva grča — otrdlina.

Klopa je bolje poskusiti odstraniti s kakšnim lepilom ali oljem, ki se ga dà na klopa. Ta se potem zaduši in se po kakšnih desetih minutah lahko potegne z lepilom proč.

Klopi lahko nosijo v sebi različne viruse. Ti povzročajo vnetje možganov in možganskih open (Gehirnhäute). Zato je zelo važno in potrebno cepljenje proti klopom, ali bolj natančno, proti virusom, ki jih nosijo klopi. S klopi se lahko prenašajo tudi druge bolezni kakor rdečica, ki se razširja od mesta ugriza in lahko žge. Druga pa je rdečomodra oteklina, ki poškoduje po nekaj mesecih kožo, katera postane potem zelo tanka in neodporna. Zaradi vseh teh vzrokov naj bi se vsak človek dal cepiti. Javna akcija cepljenja se je letos začela že v začetku januarja in traja do junija tega leta. To se pravi, da v tem času dobite cepivo v lekarnah za približno enako ceno kakor v zadnjih letih. Za delo zdravnika je treba plačati 50,— šilingov. Potrebno je trikratno cepljenje. Prvi dve cepljenji se morata izvršiti v roku enega meseca, tretje pa po enem letu od drugega cepljenja. To cepljenje drži potem tri leta in po teh treh letih je potrebno ponovno enkratno cepljenje.

Cepljenje proti klopom

(Zeckenimpfung)

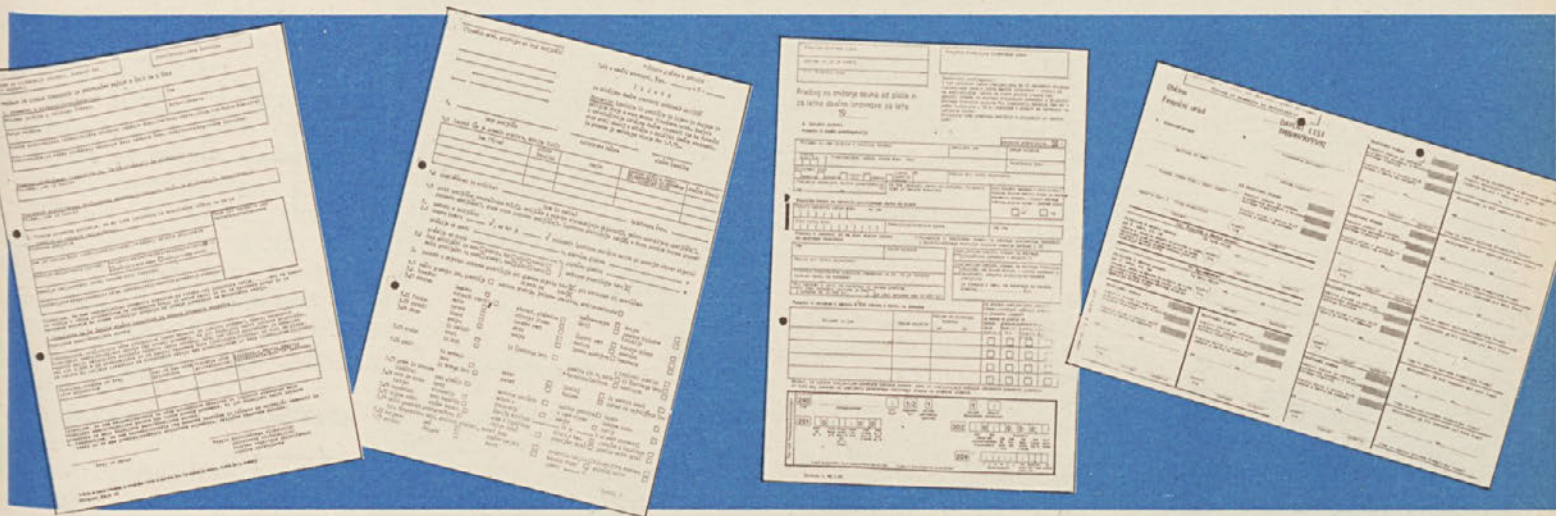
Klop je pršica, ki živi na grmovju, drevju in travi in se hrani s srkanjem krvi sesalcev. Po kontaktu s sesalci (npr. če gre kdo slučajno mimo kakšnega grmovja) se zarije klop s kleščami v kožo in

Finančni urad: poslovanje v slovenščini — kje in kako?

Znano je, da imamo koroški Slovenci po Zakonu o narodnih skupnostih pravico posluževati se svoje materinščine tudi na finančnih uradih v Celovcu in Beljaku. Manj znano pa je gotovo, na koga naj se obrneš, če se hočeš poslužiti svoje pravice.

Naš tednik se je zato obrnil na šefa finančnega urada v Celovcu, dvor. sv. Taschla, in na šefa finančnega urada v Belja-

ku, dvor. sv. Panzenbecka. Oba sta nam imenovala osebe, ki so večje slovenskega jezika in na katere se lahko obrnete, če želite poslovati v slovenščini. Poleg imen in sob, v katerih te osebe uradujejo, objavljamo tudi telefonske številke. Kakor sta nam dvor. sv. Taschl in dvor. sv. Panzenbeck povedala, vam bodo imenovane osebe pomagale v vsakem oziru — predvsem tudi pri priskrbitvi slovenskih formularjev.

ČE PRIDETE NA FINANČNI URAD V CELOVCU ALI BELJAKU, ZAHTEVAJTE SLOVENSKE FORMULARJE!

Finančni urad Celovec:

Anton OLIP, soba 64C — 04 63/539 interna 30 3 11
 Andrej WAKOUNIG, soba 306 — 04 63/539 interna 31 2 02
 Janez ČIK, soba 304 — 04 63/539 interna 30 6 14

Andrej Wakounig in Janez Čik sta uradnika zunanje službe, zato jih pogostokrat ni na uradu. Isto velja za Gustava Novaka (finančni urad Beljak). Pa še to: Antona OLIPA in Andreja WAKOUNIGA lahko dosežete na finančnem uradu v Kempfstr. 2, Janeza ČIKA pa v Kempfstr. 27.

Za dodatne informacije ali druge nasvete sta vam na razpolago tudi Klub slovenskih občinskih odbornikov (tel.: 04 63 / 51 15 53) in Naš tednik (tel.: 04 63 / 51 25 28-22 / 32).

Finančni urad Beljak:

Herman MAČNIK, soba 23 (pritličje), tel.: 0 42 42/25 3 11 interna 215
 Gustav NOVAK — uradnik zunanje službe, soba 23 (4. nadstropje), tel.: 0 42 42/25 3 11 interna 424
 Rupert SCHLEMITZ, soba 23 (pritličje), tel.: 0 42 42/25 3 11 interna 215
 Rudolf MAURER, soba 216 (2. nadstropje), tel.: 0 42 42/25 3 11 interna 233
 Hubert PIPP, soba 317 (3. nadstropje), tel.: 0 42 42/25 3 11 interna 289
 Martin ZWITTER, soba 2 (pritličje), tel.: 0 42 42/25 3 11 interna 213

Zakon za enkratno odškodnino žrtvam fašizma

Prejšnji teden je avstrijski parlament sklenil zakon, ki predvideva ob 50. obletnici priključitve Avstrije k nacistični Nemčiji enkratno odškodnino žrtvam fašizma. Kdo lahko prejme odškodnino? Kako jo lahko prejme?

Odškodnino lahko prejmejo:

1. Osebe, ki so do 31. decembra 1987 prejele priznanje za osvoboditev Avstrije (Befreiungs-Ehrenzeichen) šil. 5000,—

2. Žrtve, ki dobivajo penzijo po zakonu v odškodnino

žrtev (Opferfürsorgegesetz) šil. 4000,—

3. Družinski člani žrtev, ki dobivajo penzijo po zakonu v odškodnino žrtev (Opferfürsorgegesetz) šil. 3500,—

4. Osebe, ki so dobile do 31. decembra 1987 uradno potrdilo (Amtsbescheinigung) po zakonu v odškodnino žrtev in niso prejemale penzije šil. 3500,—

5. Osebe, ki so dobile do 31. decembra 1987 izkaznico za žrtve (Opferausweis) po

zakonu v odškodnino žrtev) šil. 2500,—

Kako lahko prejmejo odškodnino?

Prejemniki priznanja za osvoboditev Avstrije ter žrtve in družinski člani žrtev, ki prejemale penzijo po zakonu v odškodnino žrtev, bodo dobili enkratno odškodnino po uradni poti. Osebe z uradnim potrdilom oz. izkaznico za žrtve pa morajo za enkratno odškodnino zaprositi pri deželnem

glavarju najkasneje do 31. decembra 1988.

Z omenjenim zakonom je bil ustanovljen tudi fond za podporo upornikom in žrtvam fašizma, ki so potrebni posebne pomoči.

Podpora iz fonda lahko prejmejo:

1. uporniki, ki so se z orožjem borili proti nacizmu;
 2. žrtve političnih zasledovanj v dobi nacizma.

Prošnjo je treba staviti na Zvezno ministrstvo za socialne zadeve.

„Gauverweis sem dobil julija 1940“

(Dalje s prve strani)

Julija 1939 v duhovnika. Nekaj dni navrh je pri naboru bil sprejet v zadnjo rezervo in moral požreti nekaj grobih, ker se je dal posvetiti.

30. julija je pel novo mašo. Bila je to velika verska in narodna manifestacija. Prvotno naj bi bil novo-mašni pridigar prelat dr. Blüml, a mu je gestapo prepovedala vsak javni nastop. Gostija je bila kar pri Kajžniku in pevci so med drugim zapeli tudi tisto o Triglavu in da je narod zmeraj stal.

Dodatna debela črna pika pri oblasti je „krasila“ Kajžnikovo družino in pa Janka Lampichlerja. Septembra so zaprli očeta. Nacisti so začeli matere mnogih otrok odklikovati s t. i. Mutterehrenkreuzem. Kajžnikovega očeta so zato zaprli, ker je menda dejal, da bi svoji ženi prepovedal nositi ta križ, če bi ga dobila. Seveda ga ni, po nekaj dneh pa so Kajžnika le izpustili.

V gestapovskem zaporu in Gauverweis

Janko Lampichler je kot bogoslovec v zadnjem letniku nekaj časa upravljal faro Šentlipš. Tamkajšnjega župnika Pollaka je gestapo aretirala in poslala v kacet, kjer je umrl. Marca 1940 je prevzel faro Kristo Srienec, Lampichler pa je potem upravljal faro Hodiše, dokler ni za binkošt 1940 prišel za kaplana v Šmihel. Tu je kmalu na lastni koži doživel fanatizem učiteljev oz. učiteljic, ki so med drugim našuntale otroke proti kaplanu (verouk je še bil možen) in so nekateri celo motili verouk. Ko se je pritožil, nič ni pomagalo, le 11. julija 1940 je ponj prišla gestapo in ga odvedla v pliberski zapor. Vzrok aretacije: „zur persönlichen Verfügung der Gestapo“. Drugi dan je prišel v celovško ječo, kjer je v celici bil skupaj zaprt z nekim duhovnikom, ki je nekemu pomagal v stiski, z nekim komunistom, ki je delil letake proti Hitlerju, ter dezertjerji, ki so hoteli v Jugoslavijo, a so jih ujeli na meji, ali pa jih je Jugoslavija vrnila nazaj v rajh.

30. 7. 1940 je bil izpuščen in v centrali gestapa v Burg v Celovcu mu je esesovec Hitzl (po vojni je bil na seznamu vojnih zločincev) dejal, da ima gauverweis z izjemo župnije Gnesau. Po posredovanju vikarja Kadrasa je prišel v Flattach v dolini Mele, potem ko gestapo ni dovolila službovanja v Šentvidu na Glinu, Gnesau pa je itak imel župnika. V Šmihel ni smel več. V Flat-

tachu je bil do februarja 1941, potem pa je moral v St. Jakob im Leisachtal. Tu ga je 7. 4. 1941 zaprla lienska gestapo po ukazu celovške centrale (Vzhodno Tirolsko so nacisti pridružili gauu Koroška). 6. 4. 1941 je Nemčija napadla Jugoslavijo in tedaj so zaprli skoraj vse slovenske duhovnike. Škofijo so nacisti postavili pred alternativo, ali zapustijo slovenske župnije ali pa morajo v kacet. Škofija se je odločila, da jih pošlje v nemške fare in jih tako reši. Tri tedne je bil Lampichler v ječi in po kratkem intermezzu v Himmelbergu je na začetku leta 1942 prišel v St. Martin im Granitztal, kjer je ostal do 4. 10. 1945. Dobro se spominja, da je v župnišču bila družina iz Kanaltala, ki je optirala za rajh. Otroci so ga pozdravili slovensko „Hvaljen Jezus“, nemško niti znali niso. V Granitztal so prišli tudi zato, da bi krepili nemštvo na Koroškem.

Velikovec v slovenskih zastavah

Kraj je smel zapustiti le z dovoljenjem. Februarja 1945 je zvedel, da so zaprti njegovi starši in sestra ter sosed. Izdal jih je neki partizanski dezertjer, češ da so podpirali partizane. Vsi bi bili prišli pred Volksgerichtshof, če se nacistična stvar ne bi hvala Bogu tako hitro podirala. Lampichler je starše mogel obiskati v ječi, iz katere so bili izpuščeni 4. 5. 1945. Sosed je kmalu nato umrl za posledicami groznega mučenja. Sredi maja se je Lampichler peljal v Celovec, Velikovec je bil ves v slovenskih in jugoslovanskih zastavah, povsod napisi „Svojega ne damo, tujega nočemo“ in Velikovčani ko da ne znajo nemško.

Oktobra 1945 je zapustil Granitztal in je za nekaj tednov prevzel Sveče. Od leta 1946 pa do 1953 je bil za župnika v Medgorjah, potem pa je pastiroval v Šmarjeti v Rožu vse do upokojitve. Danes še upravlja faro Glinje.

Janko Lampichler je videl razvoj teh krajev v zadnjih petdesetih letih. Pravi, da se je na narodnostnem področju podeželje najbolj dramatično začelo ponemčevati prav po letu 1958/59, ko so ukiniteli obvezno dvojezično šolstvo. In zato že z grozo gleda v bodočnost dežele, če bo obveljal pedagoški model. Kajti ta pa bo ljudi ločeval, jih spravljal za zidove in plotove že v šoli.

Pripravil Franc Wakounig

Ime mi je Marko Korošič. Stanujem v Žgonji vasi. Obiskujem 2. c razred Slovenske gimnazije v Celovcu in imam zelo rad - ne smajete se - matematiko.

Če otroško stran Tednikovega magazina sem sestavil nekaj za listke glave.

A Vodovarstvo in narpično si sledijo naslednja števila po določenem sistemu:

10	21	32	43	54	
10	22	34	46		
10	23	36			
10	24				
10					

B Naslednja števila si sledijo vodovarstvo po določenem sistemu:

3	9	27	81	
4	16	64		
5	25			
6				

Črtilne številke napiši in jih pošlji na NT!

Kje so skrite pisanke?

Glejte, glejte:
Zajček ravno zdaj
je mimo tu hitel!
Kam le jajček
nam je rdeči del?
Morda sem pod pot?
Ali tam za plot?
Morda v to košaro?
Ali v mamino ?
Morda na gumno tja v
seno?
Ali v gnezdo zunaj
na ?
Morda spodaj v ta
predal?
Ali v sestrin dolgi . . . ?
Morda tja na hišni vrt?
Ali pod namizni . . . ?
Morda ven na temno
vežo?
Ali pa v leseno . . . ?
Iščite, iščite

pisanke!
Vaše so,
če jih najdete!

Morda v sobi so za
stensko uro?
Morda v hlevu tam pod
črno ?
Morda le pri rjavi kravi?
Morda pa v zeleni ?
Morda še v hladilniku?
Ali na ?
Gotovo pa na koncu
pirhi skriti so
v shrambi na polici
v starem, lepem l

Iz knjige
H. G., Ali več — ali znaš?

Da boste pisanke laže našli, vam
pravilne besede izdamo. Vpišite
jih — kolikor pik, toliko črk:
drevo, loncu, šal, prt, ómaro,
travi, štedilniku, plot, dežo,
kuro

Otroška stran

Tokrat smo otroško stran oblikovali s pomočjo ravnatelja Hermana Germa

Zvončki za Urško

Bila je zgodnja pomlad po zadnji svetovni vojni. Sonce je obetalo tople vigredne dni; sneg se je tajal.

Nekega dne smo se dogovorili s prijatelji, da gremo k Dravi, ki teče nedaleč od naše domače vasi. Tam ob vlažnem dravskem bregu je raslo vsako leto največ zvončkov — čudoviti zvončki so rasli tam.

V šoli nas je učiteljica sicer opozarjala in svarila, da leži v Dravi in ob njej še dosti nevarnega orožja. Saj so puščali nemški vojaki v zadnjih dneh vojne, ko so se umikali pred zmagovalnimi četami, po bregu k Dravi vse, česar niso osebno potrebovali.

Sli smo skozi mali gozdlič pod vasjo, ko je nenadoma pretrgal strašen „bum“ veselo vigredno razpoloženje. Že smo hoteli kreniti nazaj, ko smo zaslišali od Drave vpitje, jok, kričanje. Hiteli smo v to smer, ko nam je prisopihala naproti sošolka: „Urška... Urška... Granata jo je... Na pomoč! Na pomoč!“

„Kaj je z Urško? Ali je mrtva? Kdo je še doli? Kaj se je zgodilo?“ smo hkrati hoteli vedeti. „Težko ranjena je. Nežka je pri njej. Hitro — na pomoč!“ je vzdihovala Frančka.

Tekli smo, kar so nas nesle noge, da bi obvestili znanca, zdravnika in žandarmerijo. Takoj se je po vasi raznesla žalostna novica in ljudje so pomagali, kakor so vedeli in znali, dokler ni prišel reševalni voz in so Urško odpeljali v bolnišnico.

Bili smo vsi potrti. Ali bo preživela? Kaj bo z njo? Namesto pomladnih rož pa ta vražja granata!

Urško smo obiskali v bolnišnici. Nabrali smo ji zvončkov doma ob potoku. Bila je vsa obvezana, imela nešteto ran in izgubila pri tej nesreči — eno oko. A živel je! Kako je bila vesela, ko nas je zagledala — mogla zagledati — vsakega z nežnim pomladnim pozdravom, z zvončki v roki, s čudovitimi zvončki za našo ubogo Urško.

Tudi midva vam želiva lepe velikonočne praznike

Zajček Smuk doživi veliko mesto

Zajec Smuk je ljubezniv, bister in posebno hiter. Zato je poklican za velikonočnega zajca. Obiskati sme deklico z rdečim noskom v stanovanjskem bloku v mestu.

Da b ga nihče ne videl, potuje ponoči. Upa si celo na cesto. Tam pridrvi avto. Smuk je od luči žarometa kakor slep. Za svoje življenje skače pred avtomobilom: cik-cak, cik v luč, in cik — čez cestni rob in v varni gozd.

Ko pride v mesto, se pomeša v gručo ljudi. Tako ga tudi nihče ne opazi. Toda na križišču ljudje obstojijo, čakajo. Zajcu pa se mudi, skoči naprej. Žvižg — in policaj je za njim: „Ali ne vidite rdeče luči?“ Zajec je prestrašen. „Kdo pa ste sploh? Videti ste kakor... no ja... imate izkaznico?“ vpraša policaj. „Izkaznico?... Pri nas v zelenem gozdu je ne... Da, izkaznico imam!“ odgovori zajec zmeden in izroči policaju zajčjo podobo iz čokolade. Policaj si jo začudeno ogleda: „To je vendar velikonočni zajec!“ „Da, ve-

likonočni... in veselo veliko noč!“ mu odvrne zajec Smuk — in smuk, ga že ni nikjer več. Saj ravna po starem zajčjem pravilu: Nič se ne bojim, a rajše zbežim.

Končno prispe do velikega stanovanjskega bloka. Koliko oken! Visoko zgoraj balkonček deklice z rdečim noskom v ena... dve... štiri... osem... dvanajst... v petnajstem nadstropju. Torej po stopnicah navzgor! Koliko jih je? Najmanj dvesto dvaindvajset. Nobenega človeka ne sreča. Čisto brez sape priskáče do stanovanja deklice z rdečim noskom. Ko pozvoni, mu odpre mati. Presenečena vzklikne: „Mojcika, velikonočni zajček! Velikonočni zajček! Mojcika, poglej!“ Preden Mojcika pogleda, je zajček Smuk — smuk, že opravil delo in smuk — že čez najmanj dvesto dvaindvajset stopnic navzdol v pritličju.

Tukaj se odpro neka vrata. Iz majhne kabine stopi več ljudi. Mrko gledajo, nemo se razide-

jo. Vsakemu se nekam mudi, nimajo časa, še za pozdrav ne. Zajec Smuk radovedno smukne skozi tista vrata. Zapro se za njim, zabuči — in kabina se dvigne. Lučka pokaže, da se nahaja zdaj v petem, potem v osmem, nato v enajstem nadstropju. In spet navzdol... Povsod vstopajo in izstopajo ljudje. Malo začudeno ga gledajo, toda ne rečejo nič. Zajec Smuk izroči vsakemu pisanko ali čokoladnega zajčka. „Veselo veliko noč!“ vošči vsakemu. „Oh... Veselo veliko noč!“ mu odzdravljajo.

Zajček Smuk se vozi z dvigalom gor in dol, dokler ne razdeli vseh daril in ne pričara nasmeha v vse mrke obraze. Ko se poslavlja od bloka, vidi, da ima vsak človek čas za prijazen pozdrav in ljubeznivo besedo. Ves srečen se vrača v vigredni zeleni gaj, kjer ni morilne ceste, ne rdeče luči in ne betonskega bloka. Tam ga bo deklica z rdečim noskom gotovo kdaj obiskala.

Iz knjige
H. G., Otroci enega sonca

ANNA PATZELT-MENNE

Med podganami, mišmi in drugim mrčesom

NASLEDNJI POZIV JE PRIŠEL NEPRIČAKOVANO V HIŠO. NEKI PREKO SLUŽBENEGA ČASA ZAPOSLEN POŠTAR MI JE PREDAL TELEFONSKO OBVESTILO: „V RUDNIKU LJUDJE NUJNO POTREBUJEJO BABICO!“ SLEDILA STA ŠE IME IN OZNAKA HIŠE. DA JE ŠLO PROTI VEČERU IN DA BI NUJNO POTREBOVALA ŽEPNO SVETILKO, MI V SLUŽBENI GOREČNOSTI NI PADLO V GLAVO. POT DO ZADNJE VASI MI JE BILA ZNANA, NAPREJ PA NISEM VEDELA NE ZA POT NE ZA STEZO.

Prijazni gostilničar na višinski cesti je pomilovalno skomignil z rameni in ni vedel, kako bi mi razložil še dolgo pot. Spomnil se je, da je neka konjska vprega odšla v tisto smer in da bi jo lahko še dohitela.

Zvečerilo se je. Slišala sem bolj ropotanje vprege, kakor pa jo videla na grapasti prevoznici cesti. Kmalu sem jo dohitela in lahko sem odložila nahrbtnik. Razen voznika je bila zraven še neka starka, ki mi je povedala, da se vrača z romanja domov in da lahko greva skupaj dobršen kos poti.

Luč, ki se je zasvetila v daljavi, je oznanjala gostilno. Konji so zaslutili počivališče in krepkeje potegnili. Voznik se je namenil v gostilno in mi svetoval, naj storim enako. „O, ne, jaz sem babica in na službeni poti!“ Ženska je rekla, da mora hočeš nočeš z menoj, sicer sama ne bom našla poti. Krepko, kolikor je bilo stari mamki mogoče, sva odkorakali. Ko sva prišli do njenega domovanja, je zahrkala: „Naprej morate iti pač sami“; iztegnila je dežnik, katerega je nosila pod pazduho, in rekla: „Tam, kamor kaže moj parapluie, je cerkev in takoj za njo je hiša, lahko noč!“

Bila je že tema, tako da nisem videla ne ene ne druge; da je pot vodila preko planinskega travnika, sem čutila, ker sem prišla preblizu bodeči žici. Nad planino se je razpenjalo oblačno nebo, tako da je bilo razpoznavni le bežne obrise. Nena doma sem zaslišala nenavaden šum — grozeč topot mi je prihajal vedno bliže. Pred menoj se je prikazala konjska glava in že sem začutila mehke nozdri, ki so podrsale po moji roki. Kolena so se mi zašibila od groze, strahu in neboljenosti.

Medla iskrica razuma mi je rekla, da hudoben konj ne leta svoboden naokoli, verjetno prosjači za sladkor. Kmalu je razočaran odpeketal dalje.

Pot je vodila v gozd. Komajda sem še razločila nebo. Zale teta sem se v ograjo, ki je prečkala pot, torej v lesu. Iskala sem zapah, vendar sem bila te tehnike še zelo neveščica, zato sem lesu skušala preplezati.

Opustiti pa sem morala ves trud in tako sem enostavno sedla, da bi pričakala jutranje zore. Bolj črne kakor noč pa so bile moje misli o zamujeni dolžnosti in o nevarnostih za porodnico. Tako zatopljena v premišljevanje sem zaslišala veselo žvižganje in bližajoče se kora-

ke. Hvala Bogu, človek prihaja! Da bi se me ne prestrašil, sem glasno pozdravila. Prišlek se je svojega odkritja razveselil tako kakor jaz in mi pojasnil v polomljeni nemščini: „Jes telefonirati, jes sedeti v gostilni in čakati na babico!“ ... Jaz pa sem v slepi gorečnosti šla mimo. —

Takoj si je optal moj nahrbtnik in z enim prijemom je odprl lesu. Čudila sem se le, kako daleč je bilo še do cilja; sama bi nikoli ne našla poti.

Iz teme se je prikazal obris gorske cerkve, za njo pa je čepela nizka bajta, iz katere so skozi slabo osvetljene line prihajali glasovi. En glas v pojocem tonu sem prepoznala: bil je duhovnik v molitvi. Pred

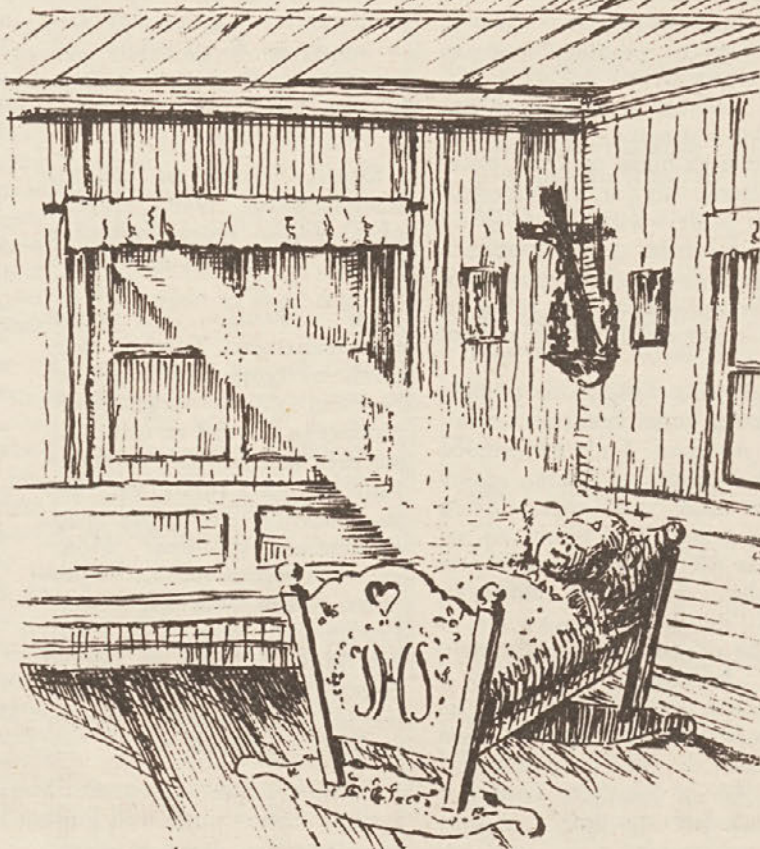
vrata je stopil moški in mi naročil, naj počakam, žensko da ravno sprevidevajo.

Prevzela me je utrujenost in malodušje in sedla sem na štor. Čez čas se je v nizkem vходу spet nekdo pojavil in mi pomignil, da je župnik že odšel.

Počutila sem se bedno. Kaj pa naj še koristim tukaj, ko je po vsem videzu šlo že proti koncu? — V očrnelem, približno 12 m² velikem prostoru, ki ga je osvetljevala karbidna svetilka, se je stiskalo sedem ljudi, od tega štirje moški, ki so se krčevito sklanjali k tlom, in ko sem pogledala pobliže, tiščali navzdol žensko, ki jo je od krčev metalo kvišku in je zvijala glavo vznak. Neka ženska mi je skrivaj povedala, da je ona naročila babico, preden bo ubožica umrla. — Neka druga, tista, ki je bila, kakor se je zdelo, odgovorna, je bila zaradi mojega prihoda nejevoljna in je zagotavljala, da je posteljica že prišla „tako lepo kakor vrečka tobaka“.

Torej porodna faza!

Pogum, ne, bolj bes me je popadel in z glasom narednika sem ukazala: „Vsi, razen pripadajočega moža, naj zapustijo prostor!“ Porodnica se je ponovno vzpela; ležišče je bilo pokrito s slamo in cunjami, obrise sem le slabo razločila. Edini svetli madež je bil njen od bolečin skremžen obraz. Moški so se spet hoteli vreči nanjo, pa sem jim to preprečila in jim energično pokazala vrata. Moja oblastnost pa je bila le zunanja, v notranjosti sem bila zlomljena slamica. „Gospod profesor, tega ne piše v nobeni knjigi, kaj storiti v takem primeru!“ sem vzdihnala vase. Ženski sem potipala površino trebuha in maternica se je zari-

Potem, ko je zagledal luč sveta...

PO KNJIGARNAH - IZ ZALOŽB - PO KNJIGARNAH

POZDRAVI IZ SLOVENSКИH KRAJEV

Dežela in ljudje na starih razglednicah, izdala Mladinska knjiga, 1987; knjiga stane 399,— šilingov.

Stare razglednice niso samo lep pogled, ampak bogata informacija o takratnem življenju in videzu krajev. Z njih je možno razbrati npr. modo tedanjega časa in še dosti drugega. Zbiranje starih razglednic je za nekatere postalo glavni hobi, drugi pa se z njimi ukvarjajo znanstveno. Doslje je manjkala zbirka razglednic iz slovenskih krajev. To vrzel je zamašila knjiga „Pozdrav iz slovenskih krajev — dežela in ljudje na starih razglednicah“, ki je po svoji opremi prava bibliofska dragocenost, po vsebini pa neusahljiv vir informacije o slovenskih krajih pred tolikimi desetletji. Knjigo je zasnoval in uredil Marjan Drnovšek, predgovor pa je prispeval dr. Vasilij Melik. Poglavlje o Koroški je obdelal dr. Walter Lukan.

SKIZZEN AUS SEINEM LEBEN UND SEINER ZEIT

Josef Nischelwitzer 1912—1987

Bil je dojen koroških časnika; ne glede na uredniško pripadnost in svetovni nazor je užival spoštovanje med svojimi stanovskimi kolegi in pri merodajnih družbenopolitičnih dejavnostih.

Skoraj leto dni po njegovi smrti in, kar je še posebno simbolično, prav za letošnje leto spominjanja na anšlus k nacistični Nemčiji je koroška KPÖ izdala 127 strani obsegajočo knjižico, v kateri je skicirano življenje tega pomembnega antifašista, časnika, dolga leta odgovornega urednika, ki je z odprtimi očmi in kritičnim duhom šel skozi življenje in je zato okusil pekel nacističnih taborišč. Po vojni se je Nischelwitzer posvetil med drugim informiranju o nacističnih grozodejstvih, geslo „Nikdar več“ zanj ni bilo prazna fraza. Veliko je prispeval, da je zveza bivših kacetnikov lahko pomagala številnim žrtvam nacizma.

Nischelwitzer je bil glasen zagovornik solidarnosti s koroškimi Slovenci in je to dokazoval s stalno in zavzeto informacijo v dnevniku Volkswille. Ostro in brezkompromisno je nastopal proti vsem nakanam razdiranja skupne šole in ločevanja po jezikovnih oz. narodnostnih kriterijih.

Ta knjiga ni življenjepis v klasičnem smislu, ampak niz prikazov, razmišljanj, spominov, ugotovitev, doživetij, izkušenj. Ni napisana po receptu „od vsakega nekaj“, ampak z namenom dati čimbolj celovito podobo o človeku in času, v katerem je živel in delal.

LEBEN LASSEN IST NICHT GENUG

Minderheiten in Österreich

„Tudi oni so Avstrijci: Slovenci, Hrvati, Madžari, Čehi in Slovaki, Cigani in Judi. Imajo iste pravice kakor drugi. A to je premalo.“

Tako se začena na zadnji strani ovitka predstavitev te knjige, ki po svoji tematski razsežnosti in po širini ter pestrosti prispevkov sodi med dragocene kamne na področju resne informacije o narodnih skupinah v Avstriji. In tega niti določene pomanjkljivosti ne morejo zmanjšati, kakor na primer prispevek o slovenskem tisku na Koroškem ali pojem „Minderheiten“ (manjšine), ki že sam po sebi vrednoti, in bi bilo bolje namesto njega uporabljati pojem „narodne skupine“, ki je tudi že mednarodno utečen.

Izdajatelj knjige je Reinhold Henke, izšla pa je pri založbi Kremayr & Scheriau.

Vsaka narodna skupina se v knjigi predstavi sama, prispevka o koroških Slovencih sta napisala Rado Janežič (o slovenskem tisku) ter dr. Valentin Inzko o germanizaciji. Silvius Magnago piše o nevarnostih politike v klorofornu na primeru Južne Tirolske, med avtorji, ki razmišljajo o „manjšinski“ politiki, pa so prof. Ermacora, Bruno Kreisky, Karl Gruber in Anton Pelinka.

Dokumenti kakor senžermenska pogodba, avstrijska državna pogodba, sedmojuljska zakonodaja 1976, trostrankarski pakt 1976, čarta narodnih skupin (april 1985), peticije narodnih skupin na KEVS (1985) in razni memorandumi, zakonska določila, ki so pomembna in usodna za vsako posamezno narodno skupino, ter precejšen fotografski material dopolnjujejo to knjigo, ki sinoptično in zelo jedrnato informira o vseh v Avstriji živečih narodnih skupinah.

Knjiga stane 280,80 šilingov.

Mohorjeva

MOJA KNJIGARNA

Jeseni 1988 bo izšla pri založbi Mohorjeve knjiga

Erwina Ringla
„KOROŠKA DUŠA“
(„KÄRNTNER SEELE“)

la v mojo votlo dlan kakor trdo jabolko. Torej poporodni popadki, toda zakaj tako močni? Ko sem zvedela, da je bil porod že pred dvema dnevoma, sem ukazala skuhati kamiličnega čaja in naredila vroče obkladke. Že naslednji popadek je bil blažji! Z naslednjo preiskavo sem ugotovila ostanke ovojnice. Krči so polagoma popustili in ženska je s hvaležnimi očmi opazovala moje početje. Zdaj pa je bil čas, da poskrbim za novorojenčka. Na pogradu s konjskimi odejami je migotalo otroških udov. V omotu v nekem kotu je po vsej verjetnosti bil spravljen najmlajši; spal je.

Ko je mož zaznal sproščen položaj, se je stegnil k otrokom na pograd in hotel vzeti malega med svoje razkoračene noge, obute v škornje! Urno sem ga vzela k sebi in sedla na edini majavi stol. Kmalu se je slišalo hropenje spečega očeta; ženska je zadovoljno in brez bolečin ležala na svojem nepopisno ubogem ležišču.

Po svojih nogah sem čutila vedno več krvi žejnih bolh. Pogled mi je obstal na prasketajočih, z lepenko prekritih in od dima očrnelih stenah, po katerih so živahno lezli lesketajoči se ščurki. Davil me je gnus. Toda zla še ni bilo dovolj; razločno se je slišalo gomazenje in tekanje. Ženska je opazila mojo zgroženost in se je hotela opravičiti: „Jes postaviti lonec vode na miza, potem miši noter pasti.“ V enem od kotov je bila luknja v zidu, ki je bržkone služila podganam za prehod.

Tudi ta noč groze je minila. Takoj, ko mi je dnevna luč dovoljevala, sem se posvetila novorojencu. S popka sem odvezala trak, utrgan z modrega delovnega predpasnika. Čudila se nisem ničemu več in končala sem službo.

Stopila sem na prosto. Globoko spodaj je ležala še temačna dolina, zgoraj pa je že vstajalo sijoče sonce. Počutila sem se kakor škrjanček, ki bi se rad dvignil v nebo, in bogata kakor kraljica, ki stopa preko preproge pomladanskih rož.

V skrivališču gozda sem se pač morala znebiti mrčesa, ki sem ga odnesla s seboj. Iz doline so doneli zvonovi, bilo je Rešnje telo.

Ob naslednjem obisku mi je prišla ženska z otrokom v naročju že naproti.

14. 3. 1938

Včeraj smo začutili prav posebno zatiranje in tlačenje nacionalsocialistov. Prišlo jih je nekaj okoli 20 — popoldne, ko smo se ravno že igrali na travniku Marijanišča, saj je bil zelo lep sončen dan. Pridrveli so pod vodstvom Ebsterja, profesorja telovadbe, da bi preiskali celo stavbo. Gospod ravnatelj so to pripustili, saj niso mogli kaj drugega, in vsi dijaki smo se morali zbrati v dvorani. Nacionalsocialisti kmalu dospelo za nami v dvorano in se postavijo pred prvo vrsto sedežev in eden začne govoriti čez „poštenost“ in „vero“ nacionalsocialistov. Hvalil jih je naravnost navdušeno in trdil, da ni resnica, če kdo pravi, da nacionalsocialisti nimajo vere in da je zato tako daleč prišlo, da so zdaj na avstrijski oblasti. Govornik ali bolje „Bekehrapostel“ nam je tudi dovolil, da smemo vprašati, če o čem dvomimo. Takoj se javi gospod maturant Franjo Krajger z vprašanjem, češ ali morajo tudi „nenemci“ iti k predpisnemu „Fackelzugu“ (balkladi). Ta glavni govornik nacionalsocialistov mu odgovori, da morajo ven na cesto vsi „Staatsbürgerji“, ko bodo vojaki pripoznali in izkazali čast Hitlerju. Še marsikatero drugo vprašanje je dobil kateri od teh 20 „hitlerjungov“, tako da se revček nazadnje sam ni več spoznal, kaj bi rekel.

Potem se je Krajger štrickal (prepiral) z enim od njih, ki je posebno učen izgledal, o koroških Slovencih in to posebno zategadelj, ker je „hitlerjunge“ prej nekaj trdil, potem pa na Krajgerjevo ugotavljanje ni vedel več ničesar odgovoriti. To je trajalo vsaj kakih 10 minut in seveda so se naši sovražniki (Kaponig) režali, kolikor so se mogli, toda nekaj Nemcev je le potegnilo s Krajgerjem, tako da je nazadnje stal Hitlerjev „bojevalec“ osramočen pred njim. Krajger je govoril posebno o pojaničarjenju ali germaniziranju, kar Nemeč seveda ne more slišati.

Zvečer smo torej morali ubogati in hiteti v mesto in si tam ogledati napovedani „Fackelzug“. Nekaj se jih je tam jokalo, nekaj godrnjalo, nekaj pa veselo poskakljalo. Mi zavedni Slovenci iz Marijanišča pa smo vsi utihnili in molčeli v srcu Boga prosili rešitve, četudi se nam

je v tem trenutku zdela nemo-goča. Vojaki so stopali mimo nas, pod nemškimi poveljem seveda, in videl si med njimi več povešenih in v tla strmečih obrazov kakor navdušenih in kričečih. Ven prišedši smo se postavili ob neki cesti v špalir kakor tudi drugi — državni nastavljenici in ljudje vseh stanov. Zvezde so se smehljale prav milo s temnega neba, a mi smo čakali — na kaj? Na zmago? Ne, na kričanje zmagovitih nacionalsocialistov. Godrnjali smo skoraj vsi, tudi večina Nemcev iz Marijanišča, posebno težko pa je bilo seveda nam Slovincem prestatati te ure!! Boš-tej me je dregnil, ko sem strmel v tla in premišljeval o „srečnih“ prihodnjih dneh, ki nas morebiti še čakajo pod surovo novo oblastjo. Zbudil me je iz težkih misli s tolažbo:

„Poglej, Janko, tam nad žarečimi zvezdicami gledata dva od naših prijateljev in priprošnjikov pri Bogu na „zguljenji“ in potujčeni Celovec. Kaj si zdaj v tem trenutku le mislita in kako pač najbrž prosita ljubelega Jezusa, ki nič ne odreče, da bi rešil koroške Slovence pred pogibom.“

Skozi koliko stoletij so se trudili naši predniki za slovenski jezik in slovenskega duha, da se nam je vse to ohranilo. In zdaj naj bi se koroški Slovenci popolnoma zgubili? — Ne! Tega ne moremo dopustiti! Bog daj, da bi kmalu mogli mi praznovati zmago nad to nočjo, pravo zmago, nam pripadajočo zmago! Klicali smo dro tudi mi Hitlerju k zmagi nacionalsocialistov, kaj smo naravnost prisiljeni k temu, ker je stal tesno pred nami neki „hitlerjunge“ in nas vedno spet priganjal in navduševal, naj kličemo. Slišali smo med drugimi posebno te klice:

„Sieg heil! Heil Hitler! — Ein Volk, ein Heer — für Deutschlands Wehr! Ein Volk, ein Reich, ein Führer, das ist unsre Volksabstimmung!“ (En narod, ena država, ena vojska, to je naša plebiscit!) Omeniti moram tudi še to, da so nas, preden smo šli v mesto, navduševali z nemškimi nacionalsocialističnimi pesmimi in z nekim govorom v naši učilnici, ki ga je imel eden od hitlerjungov. Morali smo ga vsi poslušati, gospod prefekt pa so se zaklenili v svojo sobo. Tisti hitlerjunge nam je med drugim povedal tu-

Janko Messner: „Kd nam bo pomagal iz tega političnega in vskega suženjstva?“

di to, da so v Nemčiji ljudje, ki si lahko sami izvolijo Boga ali bogove, kakor hočejo in kakor se jim bolje zdi. Veruje, kakor je rekel, tudo on sam kot nacionalsocialist v nekaj višjega, kar je čez vse na svetu in se lahko imenuje Bog. Takih stvari ni bilo malo v njegovem govoru, katerega sem pač prav težko poslušal in prestal. Ali kmalu se je videlo, kako so verni! — Nam so zapovedali, naj se tiho in mirno odpravimo v kapelico k blagoslovu, toda oni so se zbrali v govorilnici in se nam režali.

Spat smo prišli šele ob kaki pol enajsti uri, vsi premraženi in lačni in trudni! — In ko sem se na drugi dan zjutraj spet zbudil, se mi je zdelo vse skupaj kakor hude sanje. Nikakor nisem mogel verjeti, da se je vse to res dogodilo. Po glavi so mi rojile črne misli. To je bil 13. marec, ki ga nikoli ne bom pozabil. (12. marca smo slišali, da je odstopil kancler Schuschnigg. V učilnici smo poslušali njegov govor po radiu, ko je rekel: Gott schütze Österreich! — Potem se je skrila — in Hitlerjeva vojska je naredila „anšlus“, ne da bi počila ena sama avstrijska puška.)

Še to, da ne bom pozabil: Seveda so morali naši sovražniki v Marijanišču Krajgerjevo vprašanje tistemu hitlerjungu kakor hitro mogoče zlorabiti in parkrat obrniti. Pri spreho-du drugi dan, ki je bil ob 10. uri, mi je sporočil Brnikov Janko strašne besede, saj pričajo o velikem sovraštvu Nemca proti koroškemu Slovincu. Eden izmed hujskačev (K.) je obrekoval Krajgerjevo mišljenje v političnem oziru in izgovoril nepravilne besede (citaj je zapisan v gotici):

„Wenn es ihm hier in Österreich nicht gefällt, so soll er hinunter zum König Peter gehen — Nachtopf für ihn austragen und seine Windeln waschen!“ (Če mu pri nas v Avstriji ni všeč, naj gre dol h kralju Petru, da ga bo na kablo deval in mu plenice pral.)

To me je zbudilo globoko v

Janko Messner (levo) in Zdravko Vauti

„Zaupali mi bojo samo, bom sam resnicoljuben, in bojo meni verjeli, svobodu bratu-prijatelju, ne pa besedam iz ust sovražnikov, katerega si ne moremo nič dobrega pričakovati.“

srce in čutil sem s Krajgerjem, ki je pretrpel zaradi preproste-ga vprašanja toliko sovraštv! Le dobro, da tega ni slišal, toda o pravem času bo tudi to prišlo na dan. Seveda pri „Fackelzugu“ tudi takih klicev ni manjkalo: „Nieder Jugoslawien! Nieder Peter!“

16. 4. 1938

Težko smo že čakali na — velikonočne počitnice. Dan na dan smo hrepeneli samo še po veselem sporočilu: domov!

Bilo je v četrtek, dne 7. aprila, ko izvemo, da se začnejo počitnice za našo šolo že tako naglo. Potrebovali so namreč prazne prostore, ker bi morali priti v našo gimnazijo nemški vojaki. Na vsak način smo bili neizrečno veseli vsi po vrsti, posebno pa seveda brat Francelj in jaz. Štefej nama je kakor angel varuh prišel na pomoč in

kor psa. Toda Bog jih je vodil in četudi so spustili devet psovanje, so jim srečno odnesli pe-te v Jugoslavijo. Toda potem so si sami napravili neumno reč, ker so se — ko so slišali, da so jim vse zaplenili in Mačka zaprli — vrnili v Pliberk. Takoj so morali v ječo v Celovec, ker so brez dovoljenja prestopili mejo. In tam so nedolžni sedeli kakih 14 dni, dokler se niso vrnili v Pliberk med izdajalce. Prišli so na veliko sredo, na veliki četrtek pa so morali že spet proč iz Pliberka, od nas vseh objokovani kot dober pastir, v neki nemški kraj — Paternion. Poslovil sem se še od njih, ali nisem mogel spregovoriti nobene besede. Zado-stoval je en sam pogled! Toda če bi tedaj mogel kdo v najinih očeh brati, kar sva si povedala tisti trenutek brez besed, bi lahko spoznal eno samo pravo mišljenje med nama, spoznal bi najino ljubezen, moje pomilovanje, sočustvovanje z njihovim trpljenjem in križem, ki ga moramo koroški Slovenci nositi posebno težkega pod nacističnim jarmom. Spoznal pa bi lahko tudi zahvalo v mojih očeh in njihovih in slišal najin bratski „srečno!“

Bog jih bo vodil, da jim ne bo treba, kakor so žalostno rekli, imeti počitnice na Nemškem, temveč da bodo kmalu spet mogli delovati za Boga in narod še z večjo požrtvovalnostjo.

4. 10. 1938

Ker so nam nacisti vzeli Marijanišče v Celovcu, se moramo preseliti v Šenpal in sicer v Konvikt. V šoli bojo drugi učni predmeti kakor doslej, nekateri nepotrebni.

15. 10. 1938

Težko je v tej nacistični Nemčiji! Pognali so nas iz Celovca, pregnati nas hočejo še odtod! Ali božja pravica bo neki dan tudi njih doletela, ne bojo ji ušli, četudi imajo zdaj široko odprte gobce. Vse o pravem času. Na Dunaju so raz-

grajali kakor hude svinje v pitovnjaku bolj pa kakor divje svinje v pragozdovih. Znesli so se nad katoličani in še posebno nad kardinalom Innitzerjem, prav nesramno so vdrli v njegovo palačo in pometali vso njegovo hišno opravo skozi okno na cesto, pa vse kipe in slike in druge dragocenosti, spodaj pa so divjaki že čakali z bencinom in vse zažgali. Nazadnje so vrgli še enega od patrov, ki se jim je upiral, skozi okno, da si je zlomil obe nogi. Pri tem barbarskem početju pa so prepevali svoje „lepe“ narodne himne, na primer: Hängt die Juden, stellt die Pfaffen an die Wand! Spominjam se, kaj vse so nam obljubljali tedaj, ko so vdrli v celovško Marijanišče; in koliko od tistih obljub so izpolnili? S kakimi sladkimi besedami nam je tisti Hitlerjev apostol tedaj razlagal narodni socializem, kako si prizadeva za mir med ljudmi in njihovo zadovoljstvo:

„Ihr Katholiken habt selbstverständlich vollkommene Religionsfreiheit, bei uns wird keiner bei der Ausübung der Religionsvorschriften behindert, wir haben vielmehr Achtung vor jeder anderen Religion...“ (Katoličani imate seveda popolno vero svobodo. Mi nikogar ne oviramo pri izpolnjevanju verskih predpisov, saj spoštujemo vsako drugo vero...) A poglejmo zdaj — šele po nekaj mesecih vladanja —, kaj ti besedolomci počnejo! Vse katoliške ustanove po Avstriji so razpustili, vzeli so Cerkev bogoslovje, torej zasuli izvir vsega krščanstva, razpustili vse katoliške organizacije. In kaj vse bo še prišlo — kaj še? Če nam Bog ne pomaga, smo zgubljeni vsi. Tudi rektor nam je priporočal, naj več molimo kakor doslej, da bi Bog nesramnim nacistom pokazal, da proti njemu ne zmorejo nič vse Hitlerjeve peklenke sile. Za ta del ima že prav, zameril sem mu pa v prvem razredu, ko me je ozmerjal zaradi branja „Koroškega Slovencea“: „Beten sollst Du und nicht Politik betreiben!“

Naj „nacionalni socialisti“ le zidajo svoj materialistični red, naj se bahajo pred celim svetom, mi kristjani ostanemo zvesti veri in njenim načelom. Tudi jaz bom več premišljeval o pravih vrednotah življenja, skušal bom nabirati tisočkrat boljše zaklade od tistih, ki jih

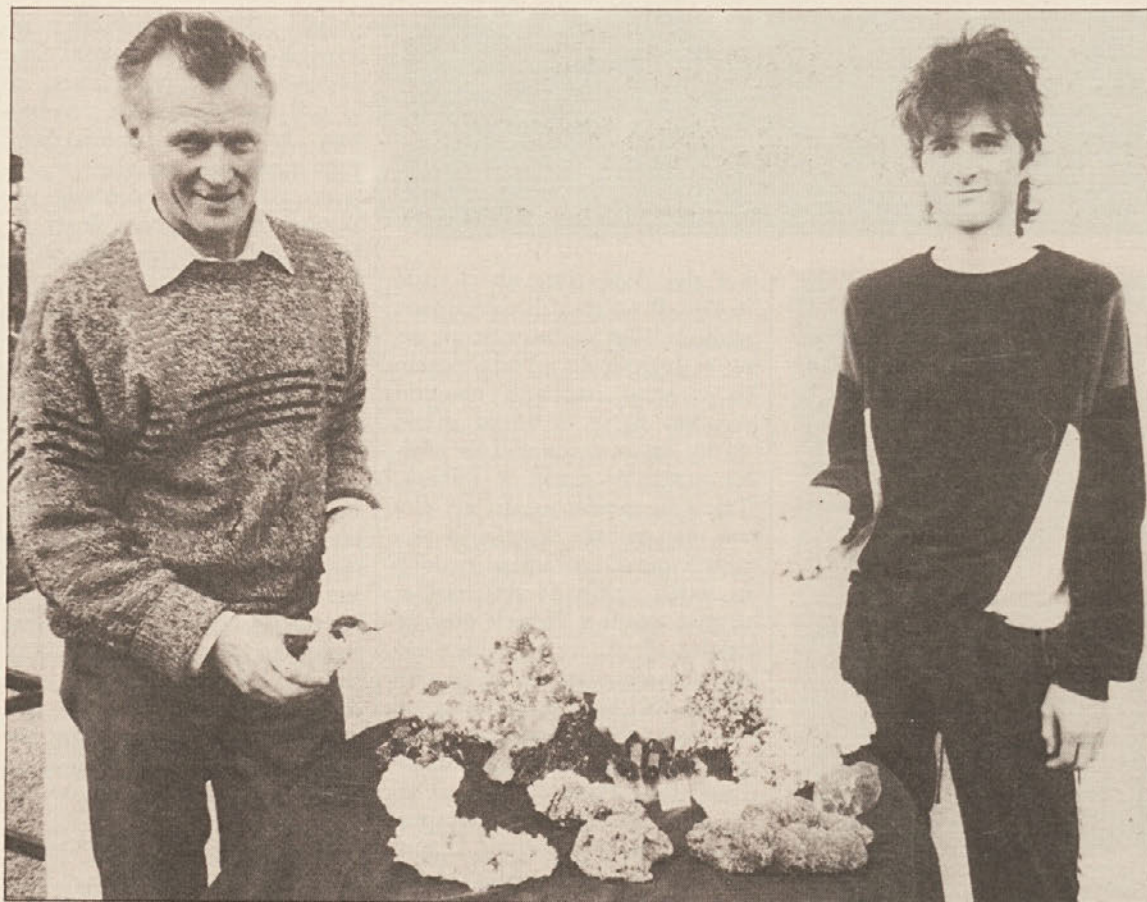
nabirajo nacisti-materialisti. Naj ti le ostanejo pri svojih bedastih načelih, prišel bo čas, ko se bojo bridko zavedali, da je bilo vse njihovo delovanje kri- vično! Ali tedaj bo prepozno!

Kdo nam bo pomagal iz tega političnega in verskega suženjstva? Kdo bo vstal iz našega naroda in ga rešil pred umiranjem? Kdo pojde med mlačne Slovence, ki jih zdaj še Hitler ustrahuje, in jim poreče: „Vstanite, suznji, zbudite se iz težkih sanj! Zavedajte se, da nosite veliko odgovornost za zaklade v prsih: ti so najdragocenejši, kar jih sploh more imeti kak narod: materin jezik in krščanska vera!“ Kako rad bi že bil značajan mož in pame- ten, da bi jim to kar sam dopedal, ali kaj bi tak reven četrtošolec, takšen študentek, ki je še sam večkrat potreben spodbude za vse dobro?

Sprašujhem se, s čim in koliko more tak neizobražen pob pomagati svojemu zdihujočemu, potlačnemu narodu? Nič drugega ne more za zdaj kakor moliti, kajti to lahko storijo še manjši od mene! V sili je molitev za narod še najboljšje sredstvo, tako me učijo tudi gospod Muri, moj dobrotnik. In tako me uči tudi moj brat Štefej, naj z zglodom prebujam zmeraj spet zdravo mišljenje in posluh za pravico med tovariši. Tako bojo spoznali tudi tisti, ki so doslej spali, kaj je resnica in na kateri strani da je! Zaupali mi bojo samo, če bom sam resnicoljuben, in bojo meni verjeli, svojemu bratu-prijatelju, ne pa besedam iz ust sovražnika, od katerega si ne moremo nič dobrega pričakovati. Pomalem bojo razumeli, da morajo biti previdni pred nacističnimi sošolci in posebno profesorji, ki že ve- jo, kakšnega pomena je vzgoja dijakov v njihovih rokah, pa jih zato zbirajo na igriščih in v telovadnicah, kjerkoli jih more- jo.

Zapis „Med podganami, mišmi in drugim mrčesom“ smo povzeli iz knjige Anne Patzelt-Menne „Das Wirken einer Landbebamme im Wandel der Zeit“, ki jo je izdala Mohorjeva založba. Prispevek „Kdo nam bo pomagal iz tega političnega in verskega suženjstva?“ je povzet iz Messnerjevega dnevnika „Živela nemčija“ (Založba Drava).

Slavko Thaler in njegov sin Štefan sta si izbrala prav poseben in zanimiv konjiček, zbirata namreč minerale. Pred šestimi leti sta slučajno dobila prvi mineral, danes jih je v veliki zbirki že nekaj sto, točnega števila niti sama ne poznata. Iz 16 držav z vsega sveta imata že zbrane minerale, ki so eden lepši od drugega in so seveda tudi precejšnje vrednosti. Doma v Nonči vasi imata pravi mineraloški muzej, v katerem gostom in strokovnim obiskovalcem razkazujeta svojo zanimivo zbirko, ki postaja iz leta v leto večja. Ravno pretekli teden sta se mineraloga vrnila z mineraloškega sejma iz Češke, kjer sta kupila tri nove minerale. Do mineralov pa prideta tudi na drugih mineraloških sejmih v Nemčiji, Jugoslaviji in drugih evropskih državah, pa tudi na mineraloški borzi v Celovcu, ki jo imajo vsako leto v gredi, poleti in jeseni.

Minerali z vsega sveta v Nonči vasi

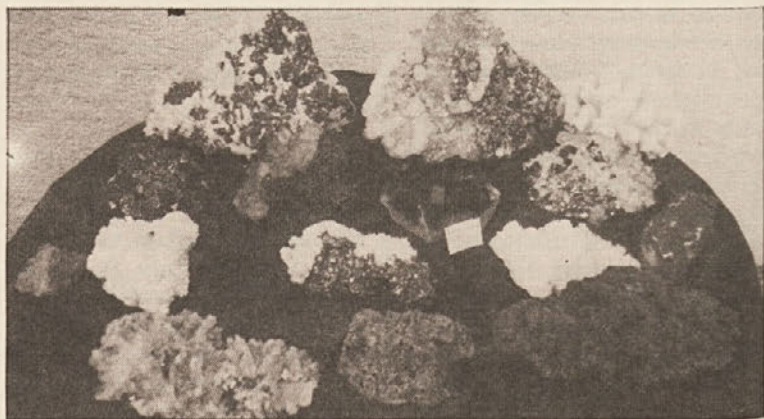
vine in posebnih fizikalnih lastnosti, ki se kažejo v določenih geometričnih oblikah (kristalih); lahko so tudi brez posebnih zunanjih znakov (amorfne). To je bila splošna strokovna definicija mineralov, ki pa za nestrokovnjaka ni posebnega pomena. Že sama lepota mineralov zbudi ob prvem pogledu pozornost, blesk in lepota vsakega posameznega minerala fascinirata. Deloma je zbranih na enem samem kamnu po pet in več mineralov, ki jih je narava v teku stoletij in tisočletij pustila zrasti. Slavko in Štefan Thaler poznata vsak mineral in ve-sta tudi za njegov izvor. Večinoma najdejo minerale v rudnikih in v naravnih gorskih votlinah. Tako imata v svoji zbirki vrsto mineralov iz rudnika na Ravnah in tudi vrsto mineralov iz votlin Obirja. Na Koroškem pa koroški mineralogi radi obiskujejo tudi še rudnik v Bad Bleibergu in gorske votline v Visokih turah.

Na posebnih mineraloških sejmih in borzah mineralogi potem prodajajo, kupujejo in menjavajo minera-

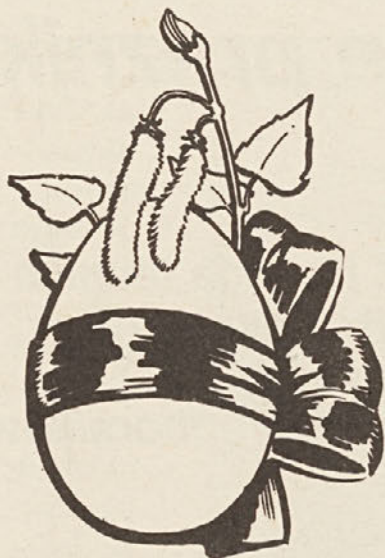
le, izmenjavajo pa seveda strokovna mnenja in odkritja. Letos sta Slavko in Štefan Thaler na češki meji morala čakati kar celih 6 ur, pa tudi natančno sta se morala pustiti preiskati od mejnih organov. Toda to navdušenima mineralogoma ni moglo vzeti veselja, trije novi minerali so bili vožnje in težav vredni. V zadnjih šestih letih sta bila že na sejmih v Nemčiji, Jugoslaviji, na Madžarskem in po vsej Avstriji.

Izredno dobre stike imata z mineralogi s sosodnjih Raven, kjer je zbiranje mineralov znatno bolj popularno kakor pri nas na Koroškem. Mineralogi pa se tudi redno obiskujejo in srečavajo, tako so pri Thalerju v Nonči vasi vedno gostje. Rade volje in z velikim veseljem pa sprejmejo tudi vsakogar, ki bi si rad ogledal zanimivo mineraloško zbirko.

Silvo Kumer

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE VAM ŽELIJO:

Vesele velikonočne praznike želi

POSOJILNICA-BANK
Podjuna

s sedežem v DOBRLI VASI

s poslovalnicami ● VELIKOVEC
● DJEKŠE
● ŠKOCIJAN
● SINČA VAS
● ŠENTPRIMOŽ

Posojilnica-Bank

ZILJA

s poslovalnicami:

BELJAK, tel. (0 42 42) 27 3 77

LOČILO, tel. (0 42 57) 24 19

ZILJSKA BISTRICA, tel. (0 42 56) 22 53

ŽELI SVOJIM ČLANOM IN VLAGATELJEM
VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE

VESELE
VELIKONOČNE PRAZNIKE

Predsednik NSKS

dr. Matevž Grilc

ODVETNIK

CELOVEC
Karfreitstraße 14/III
telefon (04 63) 54 2 67

VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM
IN ZNANCEM ŽELI VESELE
VELIKONOČNE PRAZNIKE

družina

Štefan Gregorič

Mala vas — Globasnica

VESELE
VELIKONOČNE
PRAZNIKE
ŽELI

ORGELBAU

**Walter
Ottitsch**

Delavnica: 9072 Bilčovs —
Podgrad 7
telefon (0 42 28) 27 39

**Kmečko-
gospodarska
zadruga
Brnca**

ŽELI SVOJIM ČLANOM
IN VLAGATELJEM
VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE VAM ŽELIJO:

Vesele velikonočne
praznike želi

ELAN SKI

družba za proizvodnjo
in prodajo
športnih izdelkov

9586 Brnca,
Kärntner Straße 38

 **Kmečko-
gospodarska
zadruga
Šentjakob v Rožu**

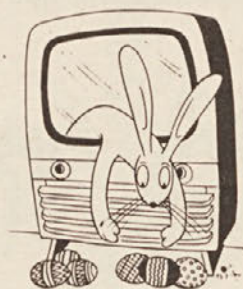
ŽELI SVOJIM ČLANOM
VESELE VELIKONOČNE
PRAZNIKE

Vsem svojim članom in vlagateljem
želi vesele velikonočne praznike

 **Posojilnica-Bank
ŠENTJAKOB V ROŽU**

s poslovalnicami v
LEDINGAH, BAČAH in
PODRAVLJAH

VSEM SVOJIM ČLANOM IN VLAGATELJEM
ŽELI VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE

**Posojilnica-Bank
Pliberk**

s poslovalnicami: ŠMIHEL
GLOBASNICA
ŽVABEK

Vesele velikonočne
praznike želi

gostilna in trgovina

Hanzi OGRIS

Bilčovs

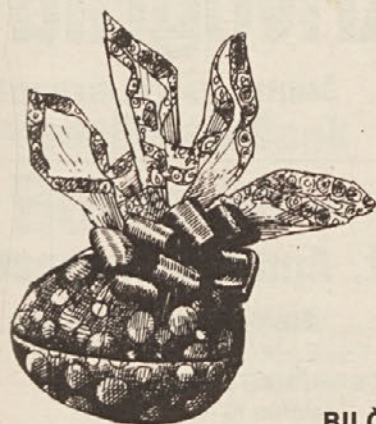

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE ŽELI

 **Kmečka
gospodarska
zadruga**

**Šentjanž
v Rožu**

s poslovalnicami
BILČOVŠ in KOTMARA VAS

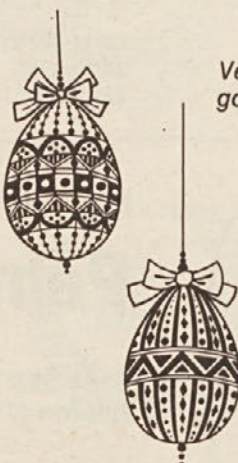

Vesele velikonočne praznike želi vsem
gostom, prijateljem in znancem

GOSTIŠČE —
RESTAVRACIJA in
KEGLJIŠČE

JUENA

Čepiče pri Globasnici
Tel. 0 42 30 / 271

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE VAM ŽELIJO:

VSEM SVOJIM ČLANOM,
VLAGATELJEM in
POSLOVNIM PARTNERJEM
ŽELI VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE

Posojilnica-Bank Bilčovs

tel. (0 42 28) 22 25

s poslovalnico KOTMARA VAS
tel. (0 42 20) 22 42

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE
ŽELI

dr. Valentin Kaki

odvetnik

9020 Celovec
B.-Maistraße 20/1
tel. (04 63) 56 8 20

VSEM CENJENIM
ODJEMALCEM, PRIJATELJEM
IN SVOJIM USLUŽBENCEM

ŽELI
VESELO VELIKO NOČ

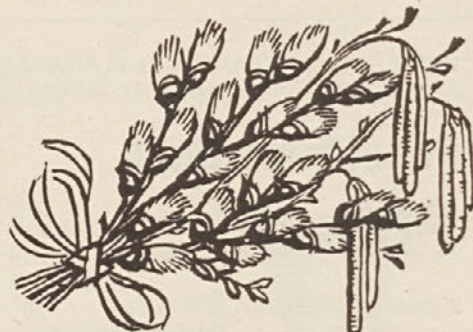
LESNO PODJETJE

Franc Gasser

BILČOVŠ — LUDMANNSDORF 26
telefon (0 42 28) 22 19

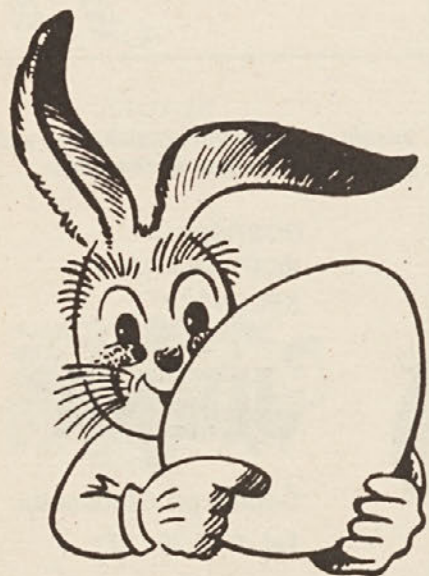
VESELE
VELIKONOČNE PRAZNIKE
ŽELI VSEM ODJEMALCEM,
PRIJATELJEM, ZNANCEM IN
SORODNIKOM

TRGOVINA —
KMETIJSKI STROJI

Krivograd

ŠMIHEL NAD PLIBERKOM
telefon 0 42 35 - 25 37

GRADBENO PODJETJE
ZA VISOKE, NIZKE IN
ŽELEZOBETONSKE GRADNJE

Ing. Johann

Palmisano

9184 ŠENTJAKOB V ROŽU
telefon (0 42 53) 335

Vesele velikonočne praznike želi

Inž. Anton Schlapper
Elektropodjetje

9184 ŠENTJAKOB V ROŽU
telefon (0 42 53) 22 16

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE VAM ŽELIJO:

ZADRUGA

market PLIBERK

ŠMIHEL — ŽVABEK

*želi vesele velikonočne praznike vsem odjemalcem
in poslovnim prijateljem*

*Vesele velikonočne praznike
želiyo svojim gostom
tostran in onstran Karavank*

Malejevi

NASLEDNIKI

- RESTAVRACIJA
- TRGOVINA
- BENCINSKA ČRPALKA

Šentlenart — Ljubelj

*Vsem cenjenim gostom
in znancem želi
vesele velikonočne praznike*

Restavracija Camping-Rož

Družina Wernig
Kočuha, tel.: 0 42 26 / 246

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE ŽELI
SVOJIM ČLANOM, VLAGATELJEM IN
POSLOVNIM PARTNERJEM

Posojilnica-Bank Borovlje

Tel. (0 42 27) 32 55

s poslovalnicami: BRODI, tel. (0 42 27) 35 55
ŠMARJETA, tel. (0 42 26) 555
ŠENTJANŽ, tel. (0 42 28) 20 76

VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE
ŽELI

mehanična delavnica/Maschinenhandel

Johann LOMSCHEK

9141 Šentlipš, Dobrla vas
telefon (0 42 37) 22 46

Jubiläums- angebote

feste
Bleiburg

NAGRADNO TEKMOVANJE ZA MESEC APRIL:

1. in 2. nagrada: PLOŠČI ZA DVE OSEBI

Nagradi sta darovali

GOSTIŠČI JUENA V ČEPIČAH IN MIKLAVŽ V BILČOVSU

Mohorjeva knjigarna pa je tudi tokrat dala na razpolago **10 knjižnih nagrad.**

Če ste že našli pravilno rešitev, jo pošljite na:
Naš tednik,
Viktringer
Ring 26,
9020 Celovec

Rešitev se glasi: VOJVODSKI PRESTOL

Zmagovalci nagradnega tekmovanja za mesec marec:

BON za 3000,— šilingov Zveza slovenskih zadrug v Celovcu

Ana Triesnig
Rosentaler StraÙe 26
9582 Loče

10 knjižnih nagrad — Mohorjeva knjigarna Celovec

Kristijana Klemenjak, Richard-Wagnerstr. 9/3/107, 9020 Celovec
Greti Stern, Modestov dom v Celovcu
Rudolf Kerec, c. h. jul. 5 62366 Muta, Slovenija
Justina Stuck, Blato 36, 9150 Pliberk
Helena Igerc, Podkraj 7, 9150 Pliberk
Janez Perč, Šteben 3, 9142 Globasnica
Karl Krištof, Vidra vas 32, 9150 Pliberk
Gabriela Novak, Bela 51, 9135 Železna Kapla
Urši Brumnik, Obirsko 140, 9135 Železna Kapla
Johana Herman, Bistrica 14a, 9143 Šmihel

VSEM ZMAGOVALCEM ISKRENO ČESTITAMO!

Tokrat se je precej bralcev pri rešitvi uganke zmotilo. Zamenjali so namreč knežji kamen, ki stoji v deželnem muzeju, z vojvodskim prestolom, ki pa stoji na Gosposvetkem polju.

LILIT

PIŠE MILKA HUDBNIK

Komu ni znan rek, da smo Slovenci pač hlapci. Skozi vsa stoletja smo bili podložni tujim gospodarjem in zato menda nismo mogli razviti pravega ponosa. Ker pa so si drugi — tudi podložni — narodi skozi vsa stoletja ohranili svoj narodni ponos (kakor npr. Baski in Kurdi) — so za te naše hlapčevske občutke morda krivi drugi, genetski ali psihološki momenti.

Znano je, da k vsaki krivdi, ki se dogaja, spadata dva: storilec in žrtev! In kaj drugega pomeni to naše godrnjanje, da smo hlapci drugega, kakor da smo se spoprijaznili s situacijo in se hvaležni znašli v vlogi žrtve. Pa ni čudno, ko nas iz vseh kotov in krajev ometavajo z besedami kakor manjšina, manjšinsko šolstvo, manj-

šinski problem (= manj, — manjvreden, — ničvreden, — hlapec). Da nemški časopisi, ki nam niso ravno naklonjeni, radi uporabljajo besedo „Minderheit“ namesto „Volksgroupe“, je jasno. Za takšnim postopanjem stojijo jasni načrti; neprestano laj-

nem delu za slovensko narodnost smo zanemarili temeljito diskusijo pojma „manjšina“. Radi se ukvarjamo z „bolj“ pomembnimi stvarmi in ob tem prezremo, da veliko majhnih črvov vrta, krha in slabi našo moč in mi mu pri tem delu

gospodarja. Sam se je umaknil v defenzivo, v kateri lahko samo še čaka na izpolnitev svoje usode.

Hlapci in dekleta se med seboj ne spoštujejo. Ponižno in hlinjeno klečeplazijo pred gospodarjem. Prav sramotno je, če gledam, kako bučno aplavdiramo vsaki povprečni izjavi iz ust naših nemških prijateljev; kako se v neštetih pismih zahvaljujemo nemškemu časopisom, če so pripravljene napisati kaj dobrega o nas Slovencih in Slovenkah. Nimam nič proti hvaležnim ljudem, toda kdaj smo se zadnjič tako bučno zahvalili kakemu izmed naših moških in žensk, ki z velikim idealizmom doprinašajo ogromno za našo bodočo bit in rast?

Samo toliko v pomislek.

Ali smo res hlapci in dekleta?

ranje tega „Minder... minder...“ naj bi se tako zasadilo v naše misli, da bi prej ali slej tudi sami verjeli v to. Tudi naši časopisi so polni teh manjšinsko manjšinskih izrazov. Našim urednikom nočem podtikavati nobene zahrbtno taktike, pač pa vidim v takšnem pisanju veliko površnosti in malomarnosti. Ob vsem našem upravičenem in potreb-

še pomagamo, če pojme dobesedno prevedene jemljemo v naše publikacije.

Ne morem se pa ubraniti misli, da nekaterim hlapčevska vloga tudi ugaja. Če nočemo biti hlapci, se bomo izognili tudi vsake take samo-označbe.

Ti samoimenovani hlapci pa prezrejo, da hlapec lahko pričakuje le miloščine iz rok bolj ali manj dobrohotnega

Dunaj: srečanje s slovensko koroško literaturo

Nadregionalno uveljavljeno dunajsko literarno-kulturno središče in zbirališče „Literarisches Quartier — Alte Schmiede“ prireja dobro pripravljena srečanja z aktualnimi nemškimi književnostmi. Nedavno so v tem sklopu predstavili francosko literaturo v Švici. Prav v času trpkih spominskih dni na „anšlus“ Avstrije Hitlerjevemu nemškemu Rajhu pred petdesetimi leti pa so v pomembnem dunajskem kulturnem centru na dveh večerih brali iz svojih del že uveljavljeni, a tudi mladi slovenski avtorji s Koroškega.

Vsa branja so potekala dosledno dvojezično pred zelo pazljivimi poslušalci, med katerimi je bilo seveda veliko dunajskih Slovencev, a tudi nekaj pomembnih gostov, na primer nekdanji avstrijski generalni konzul v Ljubljani dr. Weiss in namestnik jugoslovanskega veleposlanika na Dunaju Alfonz Naberžnik.

V petek, 11. marca, sta Gustav Januš in Florijan Lipuš na njun rutinski in vseeno samolastni način prebrala nekaj daljših odlomkov iz svojih del. Januš je predstavil tudi nekaj zanimivih pesniških novitet v filozofsko-abstraktnem miselnem ključu, ki bodo jeseni 1988 izšle v posebni dvojezični zbirki pri salzburški založbi Residenz, medtem ko je Lipuš bral

vedno inovativno učinkujoče odlomke iz tragične zgodbe o dijaku Tjažu. Politično angažirani in istočasno ekspresivni stih „našistične“ lirike Franceta Merkača so bili dobro dopolnili vseskozi uspešnega večera z uvodnimi besedami in kratko predstavitevjo koroških slovenskih avtorjev, ki jo je podal vodja „literarnega kvartirja“ dr. Kurt Neumann.

Tudi drugi del velike dunajske predstavitve sodobne slovenske koroške literature je bil vseskozi zanimiv. 14. marca so v sklopu tega večera brali liriko: Andrej Kokot, Janko Ferk in mlada Cvetka Lipuš. Janko Ferk je ta pesniški del večera slovenske koroške literature obogatil še z odlomki iz proznega ustvarjanja.

Lev Detela

Dobroslske
novice

Eberndorfer
Informationen

Der berühmte Zeitzeuge

Znana priča časa

Univ. Prof. Dr. Erwin Ringel

Vorstand des Institutes für medizinische Psychologie an der med. Fakultät der Universität Wien

spricht zum Thema

bo govoril o temi

„Die
österreichische
Seele im
Gedenkjahr
1938—1988“

„Avstrijska
duša v
spominskem
letu
1938—1988“

anschließend Diskussion

nato sledi diskusija

Diskussionsleiter

Prof. Dr. REGINALD VOSPERNIK

diskusijski vodja

v sredo,
am Mittwoch,

20. APRIL 1988

ob um **19.30**

Uhr

in der Aula der
Hauptschule Eberndorf

v avli glavne šole
v Dobrli vasi

„Nič drugega mi ni tako zelo pri srcu kakor način, kako obravnavamo čas med 1938—1945, in glede tega Vam bom v Dobrli vasi natančno razložil svoje stališče. Kaj smo naredili v teh sedmih letih, ki danes nenadoma pri pouku zgodovine sploh ne obstajajo več, ker so nam zoprna? Gotovo, politično gledano smo bili prva Hitlerjeva žrtev, tako kakor to uči moskovska deklaracija.

Toda kako pa je bilo človeško?

Smo se tu res počutili kot žrtev?

Vsekakor nimamo več veliko časa, da se lotimo potrebne premaganja preteklosti. Prej ali slej prizadeta generacija ne bo več živeła, in iz psihoterapevtske izkušnje vemo, da je smrt slab reševalec problemov.“

prof. dr. Erwin Ringel

NAŠ TEDNIK: Koliko pesmi in kje ste pa jih posneli?

BEŽIČ: Večinoma sem snemal v Podjunu, pa tudi drugod. Vsega skupaj smo posneli 180 pesmi, ki jih danes hrani glasbenonarodopisna sekcija pri SAZU. Snemali smo s starim aparatom, ki ni imel traku, ampak žico.

NAŠ TEDNIK: Kako ste prišli v stik z ljudmi in ali so radi sodelovali?

BEŽIČ: Osnovne podatke, kam naj gremo, nam je dala SPZ. Potem pa so nas ljudje kar sami pošiljali od hiše do hiše. Sodelovali so izredno radi in tako nam je uspelo, da smo posneli veliko gradiva. Prav zanimive pa so bile pripovedne, mlriške in seveda ljubezenske pesmi.

NAŠ TEDNIK: Po kakem postopku ste delali?

BEŽIČ: Bili smo študentje, polni entuziazma, a z malo izkušnjami. Za nas je bilo važno, da posnamemo čimveč gradiva. Koroška nam je bila kar znana, saj smo poznali zbirke Deva, Švikaršiča, Kramolca in poznali smo Kernjaka. Takrat, ko smo snemali, so še živele stare pripovedne pesmi, ker so še živeli ljudje, ki so jih znali

„Snemali smo vse, kar nam je prišlo pred aparat“

Kakor smo poročali v zadnji številki NT, je bila v Etnografskem muzeju v okviru ljubljanskih dnevo Slovencev iz Avstrije tudi zelo dobro obiskana razstava „Iz ljudske umetnosti naših dedov“. Razstave v etnografskem muzeju se je udeležil tudi univ. prof. za muzikologijo v Zagrebu, dr. Jerko Bežič. V letih 1952/53 je bil član skupine mladih slovenskih etnologov, ki so zbirali gradivo na Koroškem. Dr. Bežič je snemal ljudske pesmi.

Dr. Bežič — rojen Kranjčan, po materi je Slovenec, po očetu Hrvat, danes sodi med vodilne jugoslovanske muzikologe — je svoje prve strokovne članke pisal prav s področja koroške slovenske ljudske pesmi.

in so svojo mladost doživljali na začetku stoletja. Skrinja — zakladnica narodnega blaga je bila tako rekoč odprta in neizčrpna.

NAŠ TEDNIK: Mnogo bi se še danes dalo dobiti, vendar pa manjka tudi lasten koroški etnografski kader...

BEŽIČ: Škoda, da ga ni. A

vzgoja gre počasi, ker je usposabljanje v tej stroki odvisno od široke izobrazbe (etnološka, muzikološka, splošno-kulturna), vrhu tega pa so zaposlitvene možnosti minimalne, tudi na Koroškem. A vi imate vendarle nekatere ljudi, naj omenim Berteja Logarja, ki se zelo vestno in vešče ukvarjajo s to nalogo.

NAŠ TEDNIK: Gospod Bežič, hvala za pogovor.

Pripravil: Franc Wakounig

Muzikolog dr. Bežič

Moji rojaki,

kaj sem vam storil...?

Pasijonska nedelja, nedelja trpljenja 1988. Najprimernejši dan za predvajanje Križevega pota koroških Slovencev v dvorani Gospodinske šole naših šolskih sester v Šentrupertu pri Velikovcu. Brez posebnega razglasjanja in vabiljenja se nas je zbralo k njemu toliko, da je bila velika dvorana skoraj docela napolnjena.

Kakor ihtenje ranjenega goloba je lebdel nad nami vprašujoči očitek škocijanskih cerkvenih pevcev „Moji rojaki, kaj sem vam storil, vas žalil hudo, da ste napletli krono iz trnja za mojo glavo...?“

Kakor nekoč prerok Jeremija v svoje žalostinke je ANTON KUCHLING, župnik na Ziljski Bistrici, zlil v to svojo pesnitev vso bol svojega trpečega srca nad usodo svojega naroda, prizadeto mu ne po slepem naključju, temveč po ljudeh, ki so mu bili nekaj še rojaki. Po vsej pravici se je čutil sotrpina po krivem toženega, ponižanega, opljuvanega, na sramotno smrt obsojenega Jezusa Nazarečana. Njegova srčna bolečina ga je navsezadnje tako strla, da je tudi telesno obnemogel in že leta trpi svoj osebni križev pot, noč in dan priklenjen na posteljo, a tudi dobro oskrbljen in negovan od požrtvovalne Veronike — sestre Andreje.

Leto pričevanja 1988 nam je bilo naravnost izziv za to obliko obujanja spominov na vse tisto, kar je prizadelo naš mali narod pod bičem nečloveškega sovraštva in pod surovostjo valpetskega škornja v letih, ki se jih uradna Avstrija letos tako izdatno spominja, deloma v svoje opravičenje, deloma s skrušenim trkanjem na svoje prsi.

Velikovško prosvetno društvo Lipa pod vodstvom nove predsednice Zalke Kuchling je s to posrečeno prireditvijo dopolnilo niz letošnjih pričevanj z načinom podajanja občutkov in misli tistega dela našega naroda, ki je vedno iskal in še išče utehe in moči za prenašanje gorja in krivic pri božjem Trpinu iz Nazareta. Vsaj na polovico skrajšani Kuchlingovi pesnitvi so vsi navzoči sledili z globoko prizadetostjo in so ob primernih napetih o Gospodovem trpljenju ter ob pretresljivih slikah o trpljenju svojih rojakov ginenji podoživljali naš veliki pasijon. LKH

I. POSTAJA

KAJ JE RESNICA?

Neveden, kaj je bila resnica,
Te je Pilat prepustil
surovemu ravnanju vojakov.

Gospod — ker nočemo lagati,
ker hočemo biti resnični,
nas izločajo iz človeške družbe,
nas obrekujejo.
Odstranjujejo nas,
da ne bi izzivali in kvarili
njih družbe.

Gospod — Ti sam si se imenoval
Resnico.
Daj nam milost,
da smo vsak čas resnični!

II. POSTAJA

S KRIŽEM NA POT

Gospod —
na bičano, s trnjem kronano telo

Ti naložijo križ izgnanstva
in Te poženejo v senzacijo mase
na križev pot
s ciljem Kalvarija.

Gospod —
isti svet,
ki je Tebi tedaj naložil križ
in Te tiral na križev pot,
Te obsoja še danes,
Ti nalaga križ
in Te tira na križev pot
v vseh tistih,
ki hočejo biti Tvoji — resnični.
Bodi Ti naša moč.

III. POSTAJA

TEŽA KRIŽA

Križ more presegati človeške moči.
Ni čuda, da postane slab
tudi naštetih kdo,
ko se zave,
da so drugi iz iste vasi
znali preiti k masi.
Dobili so podporo
in ni jim bil naložen križ.
Le njemu so ga naložili,
ki se ni znal hliniti
in se ni mogel lagati —
Gospod

V Tvoji moči zmagujemo
skušnjave!

IV. POSTAJA

MATI

Na tej Tvoji poti
je stopila Tvoja mati k Tebi.
Na naši križevi poti
so bile v taboriščih
ali ob katerikoli postaji
svojem

Pesnik Anton Kuchling; posnetek je njegove župnije Bistrica na Zilji.

Rojstna hiša pesnika Antona Kuchlinga na Dobrovi pri Dobri vasi. Pred njo Domnikova družina; najmanjši otrok je pesnik.

KRIŽEV POT KOROŠKIH SLOVENCEV

VII. POSTAJA

TI VZTRAJAŠ

Jezus —
pot je kamenita in pelje navzgor.
Rabiji suvajo in govorijo
porogljivo:
„Zdaj, ko si na tleh, vidiš,
kam te je zapeljala tvoja trma.
Če hočeš biti odslej naš,
ti pomagamo.“

Jezus —
ne ob njihovi pomoči,
temveč ob Tvoji nam daj vstati,
kadar nas najdeš na tleh!

VIII. POSTAJA

MATERE OB ROBU TVOJE POTI

Jezus —
Žene sočustvujejo s Teboj.

Gospod —
videl si v tem prizoru žene vseh
časov z otroki,
ki jih bodo rodile samo v ta svet —
katerim ne bodo odprle
vhoda v božje kraljestvo
s krstom, naukom in zgledom.
Takah mater
obvaruj — Gospod — naše družine,
naš narod!
Varuj nas mater,
ki svojo slovensko govorico
otrokom ognusijo
in jim je ne podedujejo!

Jokajte,
matere brez božje modrosti križa!
Jokajte nad seboj!
Jokajte nad svojimi otroki!

IX. POSTAJA

KONČNI NAPOR

Gospod —
vedno bolj sami smo,
ki smo sešteti,
Bolj in bolj strma
in tem težja je pot.
Malo jih je,
ki bi hoteli kot sešteti
z nami hoditi in trpeti.
Vedno spet obnemore
kdo izmed seštetih.

Jezus —
naj ne izgubimo izpred oči
Tvoje poti
in Tvoje vztrajnosti —
tudi ob zadnji strmini ne!

X. POSTAJA

OROPAN

Gospod —
človek Te je oropal
zadnjega človeškega plemstva —
obleke.

Glej, Gospod —
vsega so nas oropali.
Odrekaajo nam v rodni hiši,
v rojstnem naselju,
v rojstni deželi,
v rojstni državi — domovinsko
pravico.
Sami pa,
ki so vse zatajili,
so si nadeli lažnivo ime:
„Domovini zvesti.“
Oropali so nas poštenega imena
„Slovenec“.
Tudi naša naselja so oropali
slovenskih imen
in lažejo vsemu svetu, da narečje,
ki ga govorimo, ni slovensko.

XI. POSTAJA

KALVARIJA

Kalvarija nam je vsaka vas in
vsako naselje.
Tam nas štejejo in zaznamujejo
po številkah.
Tam nas oropajo vsega ugleda.
Tam je Kalvarija,
kjer poedinca za poedinca
približajo na križ,
toliko časa,
da jih ni treba več šteti.

Gospod —
okusil si Kalvarijo pred nami kot
številka Ena,
začetnica vrste vseh, ki jih bodo
šteli in križali —
Tvoje ravnanje
nam bodi zgled in moč!

Gospod —
Pravega duha, svojega Duha,
nam daj in ohrani!

in daritev Tvoje Matere pod
geslom:
„Glej, dekla sem Gospodova!“

Marija —
vzemi z Jezusom v svoje naročje
nas vse,
ki smo žrtve Bogu oddaljenih
Kajnov in njegovih krščenih
potomcev,
ne pojmujočih Tvojega in svojega
človeško krščanskega poslanstva.
— Vzemi v svoje materino naročje
vse, ki so odtrpeli in trpijo
preganjanja —
vse, ki so bili in so izseljeni —
vse, ki so trpeli in umirali
po koncentracijskih taboriščih —
vse do smrti pretepe in
zastupljene —
vse obglavljene in sežgane —
nas vse, ki nas štejejo in
smo sešteti,
ki smo zaznamovani po številkah,
da smo jim ob priložnosti zopetne
čistke
hitreje dosegljivi —
kot številke.

Marija — prosimo Te:

XII. POSTAJA

KRIŽANA LJUBEZEN

Gospod —
umirajoč odpuščaš
izdajalcu,
lažnivim pričam, strahopetnemu
sodniku,
Velikim duhovnikom, Velikemu
zboru,
množici in rabljem —
ker menda ne vedo, kaj delajo.

Naši preganjanci imajo načrt
nekdanjih čebelarjev:
„Umorimo čebele,
da se polastimo njih satja in
medu!“
Gospod —
naši preganjanci so kristjani.
Toda, Ti, Gospod, si jim neznan.
Neznano jim je krščanstvo,
ki temelji na Tvoji zapovedi:
„Ljubi!“
Hoté so nepoučeni,
da morejo še naprej gojiti
nekrščanska početja.

Jezus —
povej jim
s križa besedo v našem imenu!

XIII. POSTAJA

V NAROČJU MATERE

Jezus —
Tvoja Mati Te je vzela v svoje
naročje.
Daruje Te nebeškemu Očetu,
Njemu prepuščajoč,
čemu in komu bo ta dvojna
daritev v prid —
Tvoja daritev pod geslom:
„Ne moja, ampak Tvoja — volja
naj se zgodi — Oče!“

Posreduj pri svojem Sinu,
da tudi nam odpusti,
če smo Vaju in Vajina gesla
v teh svojih težavah
izgubljali izpred oči,
ko smo se potapljali v obup in
gnev —
neodrešenih!

XIV. POSTAJA

I-N-R-J

Jezus —
ko si prišel na svet — v svojo
lastnino —
si moral reči:
„Sin človekov nima pedi zemlje,
kamor bi mogel položiti trudno
glavo;“
kajti satan Ti je dal vedeti,
da je svet njegova last.
Ko si odhajal,
Ti je posodil kos lesa —
križ — posteljo —
v kateri si smel popolnoma
razlaščen umreti.
Tudi grobišča si nisi poskrbel.
Posodil Ti ga je dober —
odrešen človek.

Gospod —
vse imamo po Tvoji dobroti
in pridnosti svojih rok:
Posestva,
dohodke,
hrano ob času,
urejena bivališča,
dom
in lepo koroško domovino —
Še grobišča smo si zagotovili —
Toda Veliki zbor in pismouki,
ki so lažnivo „Domovini zvesti“,
nam odkrekaajo pravico do vsega
tega in pravijo:
„Če hočete biti Slovenci,
se spravite tja, kamor spadate!
Tu smo v Avstriji!“

(Dalje na 13. strani)

„...brez pardona s sodniki in tožilci!“

Kakor je razvidno s slike, bo to delovno geslo lastnika nove odvetniške pisarne v Celovcu, dr. Francija Serajnika iz Šentjakoba v Rožu ter Vzhodnega Tirolca dr. Seppa Bruggerja. Prejšnji teden sta svojo pisarno odprla in prišlo je mnogo njihovih prijateljev, znancev ter kolegov. Med njimi so bili odvetnika dr. Roland Grilc ter dr. Valentin Kaki, zastopniki naših organizacij, razni člani „Bier-Joklnove“-družine (dr. Sepp Brugger je tudi solastnik gostilne „Pri Joklnu“) ter nekateri prijatelji iz vrst koroških Zelenih.

Naš tednik pa želi obema advokatoma obilo veselja in uspeha.

**Za velikonočne
praznike
vabi gostišče JUENNA
na jagnjetino.
PRISRČNO DOBRODOŠLI**

Šentpeter — Celovec

Naš domačin Karl Kraucer, star. iz Šentpetra pri Šentjakobu se trenutno nahaja v bolnici. Šentjakobčani, z njimi pa seveda, tudi uredništvo Našega tednika, mu želimo, da bi se čimprej vrnil spet ozdravljen ter z novimi močmi v domači kraj.

Z veseljem lahko tudi poročamo, da je podpredsednik Narodnega sveta dipl. trg. Janko Urank pred nedavnim srečno prestal večjo operacijo. Želimo mu čimprejšnjega okrevanja in da bi se lahko spet s polno paro posvetil svojemu odgovornemu delu za narodno skupnost.

PRODAM hišo
(primerna za gostinstvo)
v okolici Nove Gorice.
Informacije po tel.:
03 061/343 148 (zvečer)

● Potovanje z ladjo po Donavi

Čas: od 30. 7. do 6. 8. 1988
Program: polet Dunaj — Črno morje, nato z ladjo Črno morje — Dunaj;
Cena: kategorija B: šil. 8590,—
kategorija C: šil. 7590,—
Interesenti naj se čimprej javijo.
Tel.: 0 42 28/26 64

● Obvestilo

Mednarodno podjetje ustanavlja v Borovljah novo produkcijo za čiščenje vode. Iščemo za delo za nerjavečim jeklom: mehanike, varilce (Schlosser, Schweißer), monterje za železo in les, inštalaterje za vodo in elektriko ter eno sekretarko z znanjem obeh deželnih jezikov, dodatno znanje italijanščine in angleščine je zaželeno. Pred vstopom vam nudimo posebno šolanje za varjenje na nerjavečem jeklu (Edelstahlschweißung).

Osnovno znanje angleščine je potrebno, zadostuje pa tudi pripravljenost, da si to znanje pridobite v prvem času po nastavitvi. Kontaktirajte nas čimprej. KOR-EKO, tel. Potni: 0 42 27 / 32 66.

Štiridnevno potovanje v **ALBANIJO** od petka, 20. do ponedeljka, 23. maja 1988

šil. 4770,— + šil. 230,— za vizo

Konec prijave: 18. aprila 1988.

Za vizo potrebujemo tri slike in veljaven potni list.

Prijave sprejema:

turistična agencija CARTRANS,
tel.: 04 63 / 51 26 80 ali 51 22 63

Križev pot . . .

(Nadaljevanje z 11. strani)

Gospod —

Ali je Avstrija satanova last,
da razpolaga z njo?
Še grobišč nam ne privoščijo,
jih zločinsko skrunijo
in odstranjujejo z njih naše napise.

Gospod — I-N-R-J

Tvoj nagrobni napis razodeva še danes
Tvoje trajanje mimo vseh časov.
Naj bodo naša imena in imena
vseh narodov,
ki so delili usodo Abela,
zajeta v Tvojem imenu,
ker v nobenem drugem imenu ni
odrešenja —
ni zveličanja!

Čebelarji — pozor

PRODAM aparat za izdelavo
čebeljega strupa-apitoxin.
Če želite podrobnejše informacije, pišite na naslov:
Martin Vaš
Žabaljska 21/A
Yu-23000 Zrenjanin

● Sele

VRAŽJI FANT (J. M. Synge)
Čas: velikonočni ponedeljek, 4.
april 1988, ob 19.30
Kraj: farni dom v Selah
Prireditelj: KPD „Planina“
Nastopa: igralska skupina SPD
„Bilka“

Prodajam po izredno
ugodni ceni

**APNO ZA
BELJENJE**
stanovanjskih sten!

Interesenti se naj javijo po
tel.: 0 42 35 / 25 48.

JOŽE BLAŽEJ
Letina 8, 9143 Šmihel

NAŠ TEDNIK — Lastnik (založnik) in izdajatelj: društvo „Narodni svet koroških Slovencev“.

Tisk: Mohorjeva/Hermagoras, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec. NAŠ TEDNIK izhaja vsak petek, naroča se na naslov: „Naš tednik“, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec. Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave: (04 63) 51 25 28. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61000 Ljubljana, tel. 22 30 23.

Z nami v

RIM

od 23. do 27. aprila 1988

4x polpenzion, vodič po Rimu
za šil. **2980,-**

ZAHTEVAJTE PODROBNEJŠI PROGRAM!
Dobro opremljeni avtobusi s straniščem in klimazijacijo!

Prijave sprejema avtobusno podjetje

SIENČNIK

9141 DOBRLA VAS, TEL.: 04236/2219

**SLOVENSKI SPORED
AVSTRIJSKEGA RADIA
VSAK DAN
od 18.10—19.00**

Petek, 1. 4. 1988
„Veliki petek“

„Časovno vzporedje v Birkenwaldu“ — 2. del

Sobota, 2. 4. 1988

Velikonočni nagovor koroškega škofa E. Kapellarija. — Velikonočne pesmi.

Nedelja, 3. 4. 1988

„Vstali je zdobil verige smrti!“ (L. Zunder).

Pon., 4. 4. 1988

Voščila (M. Hartmann).

Torek, 5. 4. 1988

Diskusija v živo: Ob začetku spomladanskega dela nogometnega prvenstva.

Sreda, 6. 4. 1988

Dobra volja je najboljša.

Četrtek, 7. 4. 1988

Rož — Podjuna — Zijla.

Petek, 1. 4.
VIKTOR E. FRANKL: „ČASOVNO VZPOREDJE V BIRKENWALDU“

Pred pičlimi leti je igralska skupina „Zarja“ v Železni Kapli postavila prvo izvedbo meditativne drame „Časovno vzporedje v Birkenwaldu“, delo bivšega ujetnika v zlobnih nacističnih taboriščih, psihologa Viktorja E. Frankla. Ob spominu na priključitev Avstrije k Hitlerjevi Nemčiji pred petdesetimi leti, dne 12. 3. 1988, so Kapellarijani predstavili ponovili. Posnetek s predstave v farni dvorani v Železni Kapli bomo oddajali na Veliki četrtek in Veliki petek, za kristjane dan največje žalosti.

Franklova ideja drama pa ne poroča le o krutih dogodkih in trpljenju v taboriščih, ampak je Frankl uvedel v igro idejno nadstavbo, ki jo tvorijo trije najpomembnejši evropski filozofi humanističnega mišljenja, Sokrat, Spinoza in Kant.

Velika sobota, 2. 4.
Po velikonočnem nagovoru koroškega škofa dr. Egona Kapellarija vam bomo pripravili spored velikonočnih pesmi.

Velika noč, 3. 4.
Praznično oddaja pod geslom „Vstali je zdobil verige smrti!“ Na Velikonočno nedeljo bo pripravil Polde Zunder z sodelavci.

● **Šmihel**

IZJEMA IN PRAVILO
(Bertold Brecht)
Čas: velikonočni ponedeljek, 4. april 1988, ob 19.30
Kraj: farna dvorana v Šmihelu
Prireditelj: Katoliško prosvetno društvo „Šmihel“
Nastopa: Igralska skupina Katoliškega prosvetnega društva Šmihel
Režija: Marjan Belina in Micka Opetnik
Ponovitev igre v nedeljo, 10. aprila, ob 14.30

● **Radiše**

POLICIJA (Slawomir Mrożek)
Čas: nedelja, 10. april 1988, ob 14.30
Kraj: Kulturni dom na Radišah
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Radiše“
Nastopa: Igralska skupina Slovenskega prosvetnega društva „Radiše“
Režija: Nuži Wieser

● **Šentjakob v R.**

SAPRA MIŠKA
Lutkovna igra po besedilu Svetlane Makarovič
Čas: nedelja, 10. april 1988, ob 11. uri
Kraj: farna dvorana v Šentjakobu v Rožu
Nastopa: Lutkovno gledališče iz Ljubljane
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Rož“ iz Šentjakoba v Rožu

● **Celovec**

SAPRA MIŠKA
Čas: nedelja, 11. april 1988, ob 16. uri
Kraj: teater ORF, Sponheimer Str. 13 v Celovcu
Prireditelj: Kulturno društvo „Pri Joklnu“ in Slovenska prosvetna zveza

● **Celovec**

Dialektološko predavanje: SLOVENSKA NAREČNA ČLENJENOST S POSEBNIM OZIROM NA VZHODNOKOROŠKE GOVORE
Predavatelj: red. univ. prof. dr. Zinka Zorko
Čas: četrtek, 14. aprila 1988, ob 10. uri
Kraj: Celovška univerza, Slavistični inštitut, SR i-015

● **Vogrče**

SREČANJE Z GLASBENO ŠOLO RAVNE NA KOROŠKEM
Čas: sobota, 16. april 1988, ob 20. uri
Kraj: pri Florijanu v Vogrčah
Prireditelj: Glasbena šola na Koroškem in SPD „Edinost“ v Pliberku

● **Vogrče**

POSLEDNI MOŽ
(veseloigra v dveh dejanjih)
Čas: velikonočni ponedeljek, 4. april 1988, ob 19.30

KRŠČANSKA KULTURNA ZVEZA V CELOVCU
vabi na jubilejna koncerta

SREČANJE MLADINSKIH ZBOROV

v nedeljo, 17. aprila 1988, ob 14.30
Gospodinjna šola v Št. Rupertu pri Velikovcu
Soprireditelj: Kulturno društvo „Lipa“ v Velikovcu

v nedeljo, 24. aprila 1988, ob 14.30
Farni dom v Selah
Soprireditelj: Katoliško prosvetno društvo „Planina“ v Selah

Kraj: farna dvorana v Vogrčah
Nastopa: farna mladina Vogrče
Režija: Vinko Zaletel
Prireditelj: farna mladina Vogrče

● **Vogrče**

VELIKONOČNI PLES
Čas: nedelja, 3. april 1988, ob 20. uri
Kraj: pri Florijanu v Vogrčah
Prireditelj: športno društvo Vogrče
Za ples igra ansambel Trim

● **Globasnica**

LESIČAKOVA PROSLAVA OB 15-LETNICI OBSTOJA MOPZ „FRANC LEDER LESIČJAK“ IN 80-LETNICI SMRTI LESIČJAKA
Čas: nedelja, 17. april 1988, ob 14.30
Kraj: pri Šoštariju v Globasnici
Prireditelj: SPD „Edinost“ v Štebnu
Nastopajo: MOPZ „Trta“ iz Žitare vasi, MOPZ „Kralj Matjaž“ iz Libuč, MOPZ „Franc Leder Lesičjak“ iz Štebna.
Skozi program bo vodil dr. Pavle Zablatnik

● **Radiše**

VELIKONOČNA BAKLADA
Čas: v soboto, 2. aprila 1988, ob 21. uri
Kraj: na Radišah
Prireditelj: SPD „Radiše“

● **Šentprimož**

KONCERT „PONIŽANI IN RAZŽALJENI“
Pesmi zatiranih narodov
Poje: MePz „Rož“ iz Šentjakoba v Rožu
Čas: sobota, 9. april 1988, ob 20. uri
Kraj: Kulturni dom v Šentprimožu
Prireditelj: Slovensko prosvetno društvo „Danica“ v Šentprimožu

SPOROČILO RTV LJUBLJANA:
V nedeljo, 3. aprila 1988, bo ob 15. uri ponovitev koncerta mešanega pevskega zbora „Rož“ „Pesmi zatiranih narodov“ na 1. sporedu RTV Ljubljana.

● **Dom v Tinjah**

od sobote, 9. aprila, ob 14.30
od nedelje, 10. aprila, do 16.30
PRIPRAVA NA ZAKON
Spremljevalec: rektor Jože Kopeinig
Predavatelj: zdravnik, mati, sodnik in duhovnik

v soboto, 9. aprila, ob 19.30
Predavanje: **TAKO IMENOVANE „ZADNJE REČI“ SODBA, NEBESA, PEKEL IN VICE**, nem.
Predavatelj: prof. ddr. Bernhard Wenisch, Salzburg

DVOJNI PREDAVANJE:
v ponedeljek, 11. aprila, ob 19.30 in v sredo, 13. aprila, ob 19.30
„STRAH NA JUŽNEM KOROŠKEM — POLITIČNI NAMEN?“, nem.
Predavatelj: univ. prof. dr. Peter Gstettner, univ. prof. dr. Dietmar Larcher, Celovec

v petek, 15. aprila, ob 19.30
Predavanje: **ENERGETIKA V ČLOVEKOVEM TELESU IN O MOTNJAH ENERGETSKEGA SISTEMA**
Predavateljica: Marta Messner-Kreutz, višja fizioterapevtka, Celovec

od sobote, 16. aprila, ob 14. ure do nedelje, 17. aprila, do 13. ure
Seminar: **ODNOS DO LASTNEGA TELESU IN DRUGEGA**
Spremljevalci: mag. Štefan Kramer, prov. Jurij Buch, Lidija Kapp

v soboto, 16. aprila, ob 19.30
Predavanje: **EVOLUCIJA, PRIRODOZNAJSTVO IN VERSTVO**, nem.
Predavatelj: univ. prof. dr. Max Thürkau, Basel

v nedeljo, 17. aprila, ob 19.30
Monolog: **NE BOJTE SE!**, nem.
Govori: Inge Hugenschmidt-Thürkau

od nedelje, 17. aprila, ob 18. ure do srede, 20. aprila, do 13. ure
DNEVI DUHOVNE OBNOVE ZA GOSPODINJE V ŽUPNIŠČIH NA KOROŠKEM IN ŠTAJERSKEM, nem.
Spremljevalec: žpk. Hermann Weidinger

Planica: zaključek svetovnega pokala

V Planici se je pretekli konec tedna končal letošnji svetovni pokal smučarskih skakalcev. Presenetljivo je v konkurenci v Planici zmagal Jugoslovčan Primož Ulaga, ki se je s tem povzpel še na 3. mesto v svetovnem pokalu. Naš Zahomčan Franci Wiegele sicer ni napravil več točke za svetovni pokal, z 18. mestom v skupnem seštevku svetovnega pokala pa je postal drugi najboljši Avstrijec. Na Planici je dosegel 20. oz. 22. mesto.

Zaključek svetovnega pokala:

1. Matty Nykänen (Fin)	282
2. Pavel Ploc (ČSSR)	187
3. Primož Ulaga (Jug)	127
4. Jirži Parma (ČSSR)	125
5. Ernst Vettori (Avs)	114
18. Franc Wiegele (Avs)	43
23. Andi Felder (Avs)	38
25. Heinz Kuttin (Avs)	32
26. Werner Schuster (Avs)	30

Franci Wiegele in drugi Zahomčan Paul Erath bosta nastopila še na tekmovanju na Finskem, nato pa se bo tudi zanju končala zimska sezona.

Društveno prvenstvo ŠD Šentjanž

V Podnu je ŠD Šentjanž pridelilo svoje društveno prvenstvo, s katerim so zaključili sezono. Mladina je na tej tekmi dokazala, da je izredno talentirana in da bo gotovo tudi naslednjo sezono skrbela za vrhunske rezultate.

Društveni prvaki 1988: najboljši dneva Tomi Partl; najboljša dneva Silvana Oraže; Petra Maloveršnik, Markus Hornböck, Eva Moschitz, Kristijan Tammegger, Tatjana Zablatic, Daniel Uznik, Peter Moschitz, Gabi Paumeggger, Hannes Oraže, Michaela Pscheider, Toni Pscheider, Herman Pirker, Erika Kropivnik.

Društveni prvensti DSG Sele

V Pušeljčevi jami v Selah je smučarska sekcija DSG Sele pridelila konec tedna svoje društveno prvenstvo, ki je imelo tudi ob koncu sezone še dobro udeležbo (90 tekmovalcev).

Društveni prvaki 1988: najboljši dneva Werner Oraže; najboljša dneva Lidija Oraže; Tanja Mak, Maria Mak, Berti Wassner, Maria Oraže, Maks Oraže, Ando Oraže.

Nordijska sekcija DSG Sele je pod vodstvom Friedlna Maka izvedla 13. marca tudi nordijsko prvenstvo, ki so ga kljub slabim snežnim razmeram dobro izpeljali.

Društveni prvaki 1988: Andrea Roblek, Dominik Mak, Aleksander Mak, Zalka Oraže, Friedl Mak, Mario Mak, Alois Na potnik, Siegfried Uschnig.

nt-šport

Bo Oleg Blohin sam premagal Slovenski atletski klub?

Lani je SAK senzacionalno premagal v avstrijskem pokalu I. ligaša LASK, letos je v 2. kolu premagal tudi II. ligaša Kapfenberg. Na velikonočno nedeljo pa čaka slovenske nogometaše moštvo sovjetskega napadalca Blohina Vorwärts Steyr, ki se bori za vstop v I. zvezno ligo. Poleg pokalne tekme pa zanima vsakogar tudi nastop Olega Blohina, ki bo proti SAK odigral četrto tekmo za Steyr.

3. kolo avstrijskega pokala SAK — Vorwärts Steyr
Velikonočna nedelja, 3. aprila 1988,
ob 16. uri v Annabichlu

35-letni sovjetski napadalec Oleg Blohin je igral 108-krat v sovjetski reprezentanci, v nedeljo pa bo skušal premagati našega vratarja, nekdanjega jugoslovanskega reprezentanta, Ljubišo Dalanovića.

Kdo bo letos dal prvi gol?

Ura za strelca prvega gola!

Po nepotrebnem oddali točko
Gurnitz — DSG Sele 1:1

Sele: Oraže, Jakopič, Zdr. Oraže, Uznik, Hribernik, Wieser, Urban (60. Fera), Gregorič, Olip, Travnik, Hobel; Podkros, 50 gledalcev
Sodnik: Koinig (poprečen)
Strelca: Poscheschnig (30.) oz. Wieser (80. enajstm.)

Sele 10 minut pred koncem tekme je Selanom uspelo v Podkrosu izenačiti. Na slabem igrišču nobeno moštvo ni pokazalo mnogo, Selanom pa bo točka v boju za prvo mesto gotovo zelo manjkala.

Na lestevici vodi naprej Žitara vas (22) pred Velikovcem (22) in Selami (21).

Naš tednik bo med moštvi, o katerih poročajo, podelil strelcu prvega gola v vigredni sezoni kot priznanje uro.

Štejejo tekme 1. vigrednega kola (3./4./5. aprila), odločilna pa je minuta, v kateri je igralec dal gol.

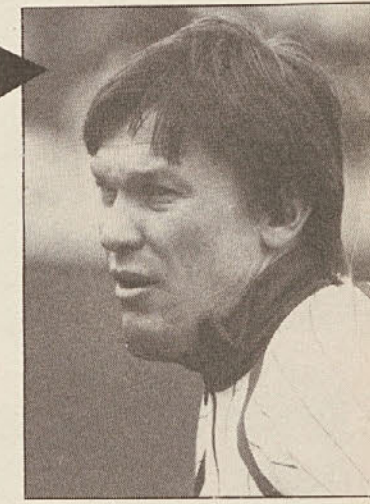
Franc Sadjak bo kril Blohina

Franc Sadjak bo v pokalni tekmi proti Vorwärts Steyru kril sovjetskega napadalca Olega Blohina, ki je pretekli teden končno dospel v Steyr. Oleg Blohin bo seveda v središču pokalne tekme SAK — Steyr na velikonočno nedeljo. Franc Sadjak pa bo dobil težko nalogo kriti 108-kratnega sovjetskega napadalca.

Franc Sadjak, 22-letni branilec iz Globasnice, se Blohina ne boji in je prepričan, da mu ne bo dal gola.

Oleg Blohin je igral 108-krat v sovjetski reprezentanci. Star je 35 let in je še vedno izredno hiter in nevaren.

Igral bo sam Jagodič

Trener Lojze bo igral sam. Ker mu v moštvi manjka dober defenziven igralec, se bo Jagodič še enkrat „žrtvoval“ za moštvo in bo oblekel dres. Jagodič: „Igral bom seveda samo, če to moštvo želi. Na žalost imam zelo majhen kader, mlajši igralci pa so še premalozkušeni za tako težko tekmo.“

Kakšna bo taktika SAK?

Trener Jagodič bo pričel z defenzivno taktiko in bo skušal v hitrih protinapadih s Hanserjem in z Burgerjem priti do uspeha. V središču naj bi delal tekmo Jovičević, Jagodič sam bo igral bolj defenzivno.

Za Steyr bo branil bivši vratar avstrijske reprezentance Erwin Fuchsbichler.

Koliko pričakuje Jagodič od svojih igralcev?

Jagodič je moštvo vigredi dobro pripravil in je prepričan, da ima SAK možnosti premagati tudi Steyr. Veliko Jagodič pričakuje od Hanserja („Zdaj ima možnost, da pokaže, kaj zna“), od Lojzeta Sadjaka, ki je menda v odlični formi, in od Velika, ki v važnih tekmah igra vedno zelo iniciativno, tako Jagodič.

Kako igra Vorwärts Steyr?

Jagodič: „V sredini izredno dobro igra Madlener, ki je režiser v igri. Dallos in Facel pa sta prav tako odlična igralca, zdaj pa je v napadu še Blohin, ki je še dodatno okrepil moštvo. Steyr igra moderen nogomet, ki je tudi zelo atraktiven.“

Kako je prišel SAK v 3. kolo SVK Pliberk 2:1, Kapfenberg 1:0

Bo Austria pomagala SAK-u?

Dan pred pokalno tekmo, v soboto, 2. aprila 1988, igra Vorwärts Steyr v Celovcu proti celovski Austriji. Tekma, ki je velikega pomena v boju z vstop v zvezno ligo, bo gotovo za Steyr zelo težka. Igralci v nedeljo prav gotovo ne bodo več najbolj spočiti, kar je gotovo za SAK določena prednost.

SAK kasamiran

Igralci SAK bodo dan pred tekmo prespali skupno v Celovcu, kjer si bodo ogledali tudi tekmo Austria — Steyr.

SAK

F. Sadjak

Jovičević
Hanser

Blohin
Facel

Cvetko

Trener:
Loze Jagodič

Dalanovič
Stern
A. Sadjak

Velik Wölbl

Polanz
Dallos
Hochedlinger
Lukič
Fuchsbichler

Vorwärts Steyr

Trener:
Brummayr

Kreutz

Jagodič
Burger

Nowak
Madlener

Stöffelbauer

Sekcijski vodja Albin Waldhauser:

„Doma v pokalu še nismo izgubili!“

Sekcijski vodja SAK Albin Waldhauser dobro ocenjuje možnosti SAK doseči 4. kolo. „Sicer se svet ne bi podrli, če ne bi zmagali, toda možnosti so dobre,“ tako Waldhauser, ki je opozoril na domače igrišče, na tekmo Steyr dan prej proti Austriji in na veliko motivacijo igralcev SAK. Poleg tega, tako Waldhauser, so na naši strani tudi gledalci, ki lahko mnogo pomagajo.

Intervju z Blohinom stane 5000 šilingov — avtogradska ura celo 30.000,—

Naš tednik vas je, dragi bralci, hotel seveda še bolj aktualno informirati, hoteli smo celo privediti avtogradske ure (kakor lani z Lindebergerjem). Toda cene, ki jih zahteva menežer Blohina, so tudi za Naš tednik previsoke.

VELIKONOČNI PONEDELJEK,
4. aprila 1988
ob 17. uri
VSV I — SAK I
ob 15.15 rezerva;
v Beljaku!

Boks: Wieser in Oraže razočarana

Avstrijsko prvenstvo juniorjev v Wolfsbergu sta naša boksarja Franci Wieser in Marjan Oraže zapustila predčasno in zelo razočarana. Že v petek je bivši avstrijski vice-prvak Franci Wieser podlegel svojemu nasprotniku in izpadel. Marjan Oraže, ki je bil le rezerva, pa sploh ni mogel nastopiti. Zdaj se bo Wieser skušal rehabilitirati na splošnem avstrijskem prvenstvu, kjer je lani dosegel avstrijski vice-naslov.

Velika noč prvič v Našem tedniku

OKROG GREBINJSKEGA KLOŠTRA

Najlepše „prajteljne“ prineso gorjanci. Bratje s podna občudujejo te ljubko ovenčane prajteljne z lesketajočo monštranco v sredini. Prajtelj naj ima neravno število obročev, drugače mu jih smejo porezati. Po blagoslovu hiti vsak s svojim domov in nese žegnano cvetje trikrat okoli hiše. Troje rdečih piruhov je njegovo plačilo. — Na veliki petek pa, ko položi gospodinja po zavezovanju zvonov razpelo v kotu vznak, potihne vse v hiši. Sveta zbranost je na vseh obrazih, kakor bi imeli mrliča v hiši. Na veliko soboto prineso fantje žegnani ogenj domov. Najprej zažgo kres zunaj na zelnjaku, nekaj ognja pa dajo tudi na domače ognjišče, da bi ogenj nikdar ne škodoval. Ko je duhovnik blagoslovil živila, pa se spravi gospodar na delo, razreže prajtelj in napravi iz njega križce. Preden gre k vstajenju, jih natakne nad vrata. Najlepšega in najbolj okusno izrezljanega obesi v poselski sobi. Na poti k cerkvi pa vtakne v svoje polje najlepše vejice, hkrati pa poškopri brstečo sestavino z žegnano vodo, proseč, da bi „hratova“. Ko zapoje zvečer plat zvona in zagrmijo možnarji, se zbirajo ljudje in skupno častijo z rožnim vencem Mater vstalega Gospoda. Z baklami v rokah razsvetljujejo to nočno procesijo. Po polju pa gori vse polno kresov, zažganih od blagoslovljenega ognja, in vsem oznanjajo veselo vest o Kristusu, zmagovalcu nad smrtjo.

V CELOVŠKI OKOLICI

sicer nimamo toliko lepih velikonočnih običajev kakor drugod in še ti ginevajo vedno bolj pod vplivom mesta in zaradi nerazumevanja od strani ljudstva. A nekaj nam jih je še vedno ostalo, in upamo, da

se jih bo ljudstvo z novo ljubeznijo oprijelo in olepšalo z njimi obhajanje velikih cerkvenih praznikov. — Na cvetno nedeljo blagoslovljajo kakor drugod tudi pri nas „mucovce“. Gospodar mora vejice porezati že v soboto pred sončnim vzhodom. Na veliki petek pa oberejo otroci s teh vejic mačice, ki jih dobi živina, da ostane med letom zdrava. Iz vejic napravijo križce, katere zanese kdo izmed domačih na krstnico ali na veliko noč zjutraj na polje. Na vsako njivo se vsadi po en križec in se poškopri v obliki križa z blagoslovljeno vodo. Polje potem bolje rodi. Na veliko soboto se blagoslovi pri nas razen mesa, jajec, korenja in drugih jedi tudi še nekaj rdečih storžev turščice. Te dobijo na velikonočno jutro svinje, da bi bile med letom zdrave in se dobro „ravnale“. Na krstnico zvečer — po vstajenju — pa nosimo bakle. Napravimo jih že v postnem času iz tankih zelenih smrekovih vej, katere na drobno nacepimo in nabijemo s smolovino. Med postnim časom jih potem sušimo pred hišami na soncu. Dolge so do 6 m ali pa še več. Na krstnico zvečer se zberemo — večinoma mladina — z baklami na določnem mestu zunaj vasi, kjer prižgemo bakle, ki jih potem nesemo daleč po polju okoli vasi na hrib. Pevci zapojejo tam najprej velikonočno alélujo in nekaj nabožnih velikonočnih pesmi, nato pa še nekaj domačih narodnih. Šele pozno v noč se razidemo s kakšno velikonočno pesmijo.

V ROŽU

leti fant s svojim „prajtlhom“ okrog hiše, potem ga pa natakne na drevo. Veje za prajtelj pa morajo biti vsekane v bližini hiše že v soboto pred vzhodom zato, da bi Bog obvaroval pohištvo pred strelo in ognjem. Na veliko noč gre gospodar, še preden odzveni k jutru, blagoslovi polja in po-

takne v zemljo križce iz blagoslovljenih vejic. Mučice pa dobi živina.

PRI ZILJI

nosijo fantje težke prajteljne k cerkvi. Že dolgo obstaja ta navada, da okrasijo prajtelj, ki je podoben mlademu drevesu, z jabolki in včasih še z drugimi dobrimi stvarmi. Kar šibijo se prajteljni pod dobro težo. Že jeseni pripravi skrbna gospodinja najlepša jabolka, da bodo krašila prajtelj. Vsak se postavlja in je ponosen na svoja številna rdeča jabolka, ki se kakor živ nec ovijajo prajteljna, okrog katerega so nekako v sredini navezane mučice in pa „smrlinje“. Prav previdno nosi vsak svoj prajtelj, da ne bi katero jabolko, ki so kakor jagode na rožnem vencu privezane na močno špago, med potjo izgubil, ali pa da bi mu ga ne kak zvit in hudoben fant utrgal. — Prajtelj položijo med letom pred prag, kadar vstopi v hlev kaka novo kupljena živina, ali pa kadar gre prvič na pašo. Nekaj vejic odrežejo s prajtla in napravijo križce. Ko se na veliko soboto zvonovi zopet „vrnejo iz Rima“, pa zakopljejo pred vsakimi vrati tri križce in jih poškoprijo z blagoslovljeno vodo. Vse to, da bi satan in nesreča ne prestopila domačega praga.

OKROG ŽELEZNE KAPLE

Ko se zopet odvežejo zvonovi, hitijo vsi k vodnjaku. Tam se umijejo in šele potem zajtrkujejo. Ta dopoldan dobi vsa živina kos kruha, potrošenega z blagoslovljeno soljo in z zmloto skorjo blagoslovljenega lesa. Na veliki petek zajtrkujejo ponekod šele dopoldne enkrat, in sicer okisano redkev, v spomin na grenko in kislo pijačo, katero so Gospodu ponujali, ko je na križu visel. Na veliko soboto pa blagoslovljajo tudi domove kakor o božičnih praznikih. (NT — april 1950)